

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Sestdiena, 1995. gada 25. novembris

Nr. 88 (6643)

Viena jautājuma divas puses Pašvaldību ceļi šodien un rīt

Pašvaldību ceļu (ielu) fonda līdzekļi veidojas no transportlīdzekļu ikgadējās nodevas un akcīzes nodokļa daļas par benzīnu, dīzeļdegvielu, to aizstājējproduktiem un komponentiem.

Trīsdesmit procentus no ikgadējās transporta līdzekļu nodevas un akcīzes nodokļa daļas autoceļu direkcija ieskaita pašvaldību ceļu (ielu) fondos, ievērojot procentuālo sadalījumu. Puse no valsts iekasētā akcīzes nodokļa nonāk republikas budžetā, otru pusi sadala attiecīgi valsts un pašvaldību ceļiem septiņdesmit un trīsdesmit procentu apmērā. Preiļu rajona pašvaldību ceļu (ielu) fondam no tā pienākas 2,256 procenti. Valsts autoceļu fondā paliekošos līdzekļus izlieto saskaņā ar Valsts autoceļu fonda statūtiem.

Bet tagad konkrēti par mūsu rajona pagastu ceļiem. Laika posmā no 1992. līdz 1994. gadam netika veikti nekādi šo ceļu uzturēšanas darbi. Tāpēc situācija 1995. gada pavasarī bija katastrofāla. Aprīļa beigās uzsākām pagastu ceļu profilēšanu. To izdarījām visos pagastu galvenajos ceļos 1306 kilometru garumā. Aizvadītajā sezonā gandrīz uz visiem šiem ceļiem to izdarījām trīs reizes.

Jersikas, Turku, Rudzātu un Vārkavas pagasti ceļu profilēšanu veica ar savu tehniku. Uz saviem ceļiem daļēji strādāja arī Sutru un Saunas pagasti. Bet ļoti nopietna problēma ir rezerves daļu un greiderēšanas tehnikas nažu trūkums.

Greiderēšanas tehnikas trūkums pārējos rajona pagastos ir pēdējo triju gadu dziļās ekonomiskās krīzes rezultāts. Ekonomiskā krīze ir arī galvenais Godmaņa, Birkava un Gaiļa vadīto valdību «sasniegums». Tiem gribu pievienot arī «Latvijas ceļa» dizīnā bankas «Bankas Baltija» bankrotu, kura rezultātā iesaldēti visi Preiļu rajona pašvaldību ceļu (ielu) fonda līdzekļi. Tas, protams, ļoti negatīvi ietekmēja pašvaldību ielu un ceļu uzturēšanu, arī Preiļu un Līvānu pilsētās.

Vasarā bija nedaudz iespēju un līdzekļu arī applaut pagastu ceļu nomales un nogāzes. Abu rajona pilsētu pašvaldības šogad iztērējušas pa pieciem tūkstošiem latu katra. Līvānos šie līdzekļi izlietoti sekojoši — divi tūkstoši latu pērnās ziemas dienestam, bet trīs tūkstoši melnā seguma atjaunošanai Saules ielā. Preiļos nauda tērēta bedrīšu remontam asfāltā un sāls pirkšanai kaisāmajam materiālam.

1995.-1996. gada ziemā pašvaldības ceļu (ielu) fonds plāno apmaksāt darbus pagastu ceļu attīrīšanā no sniega uz apmēram piecdesmit procentiem no reģistrēto ceļu kopgaruma (un tas ir 1436 kilometri). Paredzams, ka šoziem 6 līdz 7 reizes tiks tīrīti apmēram 700 kilometri pagastu ceļu.

1996. gada sezonā tiek plānota pagastu

ceļu profilēšana četras reizes 800 kilometru garumā. Protams, ja vien varēsim šajā darbā iesaistīt pietiekami daudz greiderēšanas tehnikas. Šī gada vasarā profilēšana notika pat uz tādiem ceļiem, kas greideru nebija manījuši gadu desmitiem. Braucējus uztrauca tas, ka ceļa malās palika nostumtas velēnas. Bet tāda ir darbu tehnoloģija. Profilēšana jāatkārto vairākas reizes, tad velēnas nozudīs, un ceļš būs daudz maz sakārtots.

Nākamo sezonu pavasarī jau varēsim sākt ar zināmu pieredzi un labu informāciju par pašvaldību ceļiem. Valsts ceļu pārvaldīšanas rajona nodaļa kopā ar pagastu pašvaldībām veikusi pagastu ceļu un ielu reģistrāciju jau šī gada maijā. Visi ceļi ir sadalīti trijās grupās. Pirmās grupas ceļi saista apdzīvotās vietas ar desmit un vairāk mājām, otrās grupas ceļi — piecas līdz deviņas mājas, bet trešās grupas pagastu ceļi — divas līdz četras mājas. Situācija rajonā ir ļoti nevienāda. Piemēram, Aglonas pagastā ir tikai pirmās un otrās grupas ceļi. Citos pagastos lielu daļu aizņem arī trešās grupas ceļi.

Tuvākajā laikā jāatrisina jautājums par smilts un grants karjeru izstrādāšanu tajos pagastos, kuriem jau ir sagatavoti karjeru ģeoloģiskās izpētes un izstrādes projekti. Paredzu, ka savu karjeru izstrādi pagastos uzsākt būs grūti un smagi, jo pat viens valsts ierēdnis var pārvilkst svītru visām mūsu labajām iecerēm, jo, kā saka, ja nebūs reālu darbu uz pagastu ceļiem, nebūs nekādu problēmu arī šim ierēdnim. Ja no šādas nesaprašanās izdotos izvairīties, tad 1996. gada vasarā varētu plānot smilts un grants iegūšanu pagastu ceļu tekošajam un vidējam remontam. Vispirms, protams, būs jāveic aktuālākie darbi — profilēšana, ceļu klātnes iesēdumu aizbēršana ar smilti un seguma uzlabošana ar granti.

1996. gadā ceļu remontam ir plānots izvest apmēram 15 tūkstošus kubikmetru smilts un grants. Tas ievērojami uzlabotu ceļu stāvokli vismaz piecos sešos pagastos. Nebūtu gan atrisināta problēma tiem pagastiem, kuriem nav savu smilts un grants karjeru. Taču izeju būtu vieglāk atrast 1997. gada sezonā.

Esam apbrīnājuši, ka nākamajā gadā darbu izpilde kļūs dārgāka ne tikai nepātrauktās inflācijas dēļ, bet vēl arī tāpēc, ka nāksies tērēt līdzekļus par ceļu tehnikas apdrošināšanu. Tas viss būs jāsedz ar lielākām darbu izmaksām. Tomēr visi iepriekš minēto darbu apjomi ir reāli izpildāmi, jo tos plānojam, ņemot vērā prognozēto ceļu (ielu) fonda līdzekļu apjomu 1996. gadā. Ja to visu saņemsim, varēsim naudu maksimāli efektīvi arī izmantot.

**A.Bilzēns,
Preiļu rajona pašvaldības
ceļu (ielu) fonda speciālists**

Pasūtiet «Novadnieku» 1996. gadam,

un Jums būs informācija gan par politiskajām, ekonomiskajām un sociālajām norisēm Preiļu rajonā, gan par svarīgākajiem notikumiem visas valsts dzīvē!

Lauku aktualitātes

«Preiļu siers» saņem balvu Parīzē

6. novembrī Parīzē akciju sabiedrības «Preiļu siers» ģenerāldirektors Jāzeps Šņepsts par produkciju, kas pārdota Eiropas tirgū, saņēma kvalitātes balvu. Jāzeps Šņepsts «Novadniekam» pastāstīja:

— Šogad uz šīs balvas, kuru piešķir jau deviņo gadu, pasniegšanas ceremoniju Francijā bija uzaicinātas 120 pasaules firmas, kas nodarbojas ar dažāda veida produkcijas ražošanu un biznesu, to skaitā — pieci Latvijas uzņēmumi un firmas. No Latvijas piena pārstrādes uzņēmumiem «Preiļu siers» bija vienīgais.

Kādas iespējas šī starptautiskā atzinība paver uzņēmumam? Akciju sabiedrība «Preiļu siers» ar savu produkciju ir ierakstīta katalogā, kas mums būs laba reklāma. Saņēmām arī 2000 uzlīmes produkcijai, ko eksportēsim turpmāk. Mēs varēsim iestāties balvas nodibinātājkлубa direktoru padomē un arī tādējādi reklamēt savu produkciju pasaules tirgū.

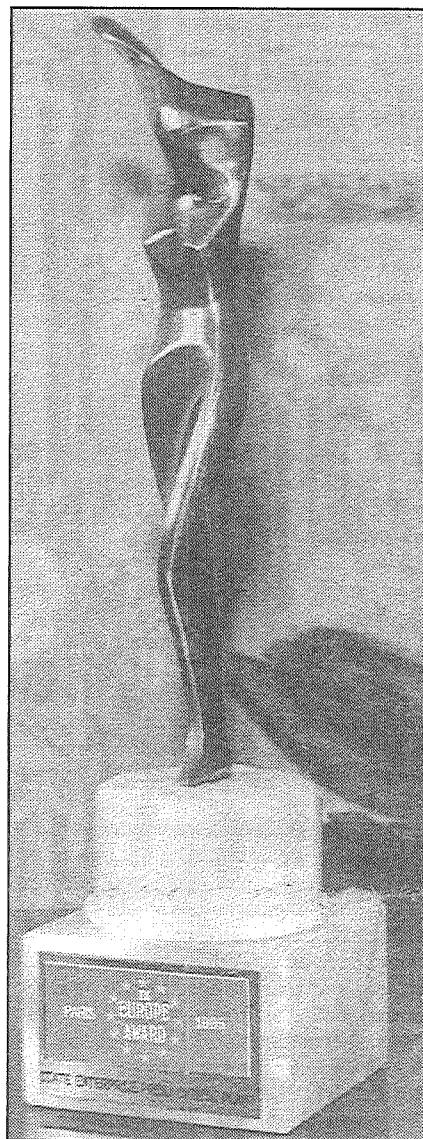
Vai ražos piena produktus bērniem?

«Preiļu siera» ģenerāldirektors Jāzeps Šņepsts apmeklēja arī Somiju, kur kādā firmā apspriesta iespēja ražot Preiļos piena produktus bērniem. Patlaban šo produkciju Latvija importē, un tā ir samērā dārga. Somijas firma ar savas valdības atbalstu ir gatava palīdzēt veidot šādu ražotni akciju sabiedrībā «Preiļu siers». Šim mērķim nepieciešams uzstādīt iekārtas, lai ražotā produkcija atbilstu standartiem, kas noteikti zīdaiņiem un bērniem domātai pārtikai.

— Turpmākais lielā mērā būs atkarīgs no Latvijas valdības, — uzskata Jāzeps Šņepsts. — Ja Latvijas Finanšu ministrija sniegs atbalstu, tad «Preiļu siers» varētu kļūt par uzņēmumu, kas valsti pilnībā nodrošina ar kvalitatīvu produkciju bērniem, turklāt lētāku nekā importētā.

Zaudējumi samazinās

Kad akciju sabiedrība «Preiļu siers» ievēlēja jaunu ģenerāldirektoru, uzņēmuma zaudējumi bija 43 tūkstoši latu. Stabilizējot ražošanu, veicot rekonstrukciju, tie pieauga līdz 99 tūkstošiem latu. Patla-

ban zaudējumi sarukuši līdz 14 tūkstošiem latu.

Ja līdz 1. janvārim izdosies saņemt subsīdiju naudu, akciju sabiedrība cer dzēst lielāko daļu parādu piena piegādātājiem, bet gadu noslēgt ar nelielu peļņu, lai akcionāri saņemtu arī pirmās dividendes.

Aina Iljina

● Attēlā: šo balvu «Preiļu siers» saņēma Parīzē.

J.Silicka foto

Aglonā un Jersikā šoziem nesalst

Pirms apkures sezonas sākuma siltuma un aukstuma problēmas visāsāk virmoja pilsētās. Pagasti par tām skaļi nerunāja, sabiedrību un valdību palīgā nesauca. Pagastu priekšnieki ir tikuši galā gan ar plīstošām caurulēm, gan nesaremontētiem katliem un malkas krāsniņu būvēšanu.

Aglonā un Jersikā šoziem neviens nesalst. Aglonas pagasta komunālās saimniecības grāmatvede Valentīna Lielcepure pastāstīja, ka ciematā darbojas divas katlu mājas. Lielākā (savā laikā bija paredzēta, ka tā apsildīs krietni vairāk daudzdzīvokļu māju) apsilda trīs vairākstāvu mājas, kurināšanai tiek izmantotas ogles un kūdra. Iedzīvotājiem jāmaksā 43 santimi par vienu apsildāmās platības kvadrātmetru. Otrās katlu mājas darbināšanai iegādātas kūdras briķetes un malka, tāpēc arī tarifi ir zemāki — tikai 30 santimi par kvadrātmetru.

Apkures sezona Aglonā sākās 1. novembrī ar krietniem kurināmā krājuņiem: sagatavoti 140 kubikmetri malkas,

40,3 tonnas akmeņogļu un 11,2 tonnas kūdras briķešu.

Jersikas pagasta priekšsēdētājs Jānis Kovaļevskis atzina, ka maziem ciematiem arī problēmu mazāk. Jersikā, piemēram, ir tikai viena daudzstāvu dzīvojamā māja, kuras iemītnieki jau laikus dzīvokļos iemūrējuši malkas krāsniņas. Pagasta ēkai gan ir sava katlu māja, bet arī tā neprasa ne akmeņogles, ne mazutu, jo sagatavota malkas apkurei.

Pērnajā ziemā malku pagasta vajadzībām gādāja bezdarbnieki. Lai arī darbspēks bija lēts, šis darbs neatmaksājās, un tāpēc šogad pagasts malku iepirks. Tiesa, vecajiem un vientuļajiem pensionāriem malkas sagāde ir problemātiska, jo tuvumā cirsmu nav, bet, vedot no tālienes, kurināmais sadārdzinās. Tuvojoties gada beigām, visādu izdošanu pagastā kļūst vairāk. Tomēr J.Kovaļevskis sola, ka centīsies palīdzēt pagasta vecajiem ļaudīm gan malku sarūpēt, gan arī kādu Ziemassvētku dāvanīņu pagādāt.

L.Kirillova

Par arodbiedrību jārūnā nākotnes formā

◆ Padomijas laikos bija anekdote, kurā puīselis jautā tētim, kas ir komjaunatne, partija, arodbiedrība, bet senci izskaidro, balstoties uz ģimenes struktūru. Par arodbiedrību viņš saka, ka tā ir vecmāmiņa, kuru visi gan uzklausa, bet neviens neņem par pilnu...

«Večiņa», ideoloģisko injekciju stimulēta, rāvās uz visām pusēm — nemitīgi pārdalīja visu arodbiedrības biedru iemaksāto naudu, sanatoriju un atpūtas namu ceļazīmes, dalīja deficītu, rikoja svinēšanas, pēc administrācijas norādījuma audzināja dzērājus un darba kavētājus, pat nenojauzdamā, ka viņas sūtība istenībā ir pavisam cita — būt par iespaidīgu pūķi, ar kuru negrib ielaisties konfliktā ne uzņēmuma direktors, ne nozares ministri, ne pati augstākā valdība. Jo pati arodbiedrības jēga pēc būtības ir pavisam cita — apvienoties vienas profesijas, vienas nozares strādājošajiem savu interešu aizstāvēšanai. Pēdējos gados kopā ar kolhoziem, rūpnīcām, fabrikām daudzas arodbiedrības ir pajukušas un sen aizmirstas, tomēr ir arī tādas, kas pastāv un darbojas, un cenšas pierādīt savas pastāvēšanas lietderību.

Viena no lielākajām — **Latvijas izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības Preiļu rajona organizācija, kuras padomi vada jauno tehniķu stacijas direktors Viktors Vagalis.** Par izglītības darbinieku arodbiedrību, jādama, dzirdējuši visi, jo mūsu valstī tā līdz šim ir vienīgā, kas ar plašām akcijām — atkārtoti streikiem — pievērsa gan sabiedrības, gan valdības uzmanību un guva daļēju rezultātu, cīnoties par apmierinošu darba apmaksu. Vai izglītības darbinieku profesionālā savienība ir apjautusi savas tiesības un spēku?

Viktors Vagalis:

— Rajona izglītības iestādēs ir 35 organizācijas, dažās skolās un bērnudārzos to nav. 72 procenti no izglītības darbiniekiem ir arodbiedrības biedri, arī pensionāri parasti paliek savā arodbiedrībā. Katrā nozarē ir jautājumi, kurus neviens cits nerisinās kā tikai arodbiedrība. Izglītības darbiniekiem tas ir jautājums par zemo darba apmaksu. Pagājušajā gadā ar plašām akcijām arodbiedrība panāca daļēju izmaiņu.

No arodbiedrības biedru iemaksām tiek atskaitīta noteikta summa nozares arodbiedrības valdes uzturēšanai. Valde organizēja un rikoja akcijas, koordinēja tās, visu izglītības sistēmas strādājošo vārdā griezās pie valdības. Tajā pašā laikā arodbiedrības biedru panāktais par darba algām attiecas arī uz tiem skolotājiem, kas nav arodbiedrības biedri. Tāpēc izglītības darbinieki jautā — kāda nozīme būt arodbiedrībā?

Iespējams, arodbiedrība sen jau būtu izjukusi, ja vien biedru naudas netiktu atskaitītas centralizēti, tas ir, izmaksājot algas, grāmatvede ietur arodbiedrības biedra maksai paredzēto vienu procentu ik mēnesi, kas stātos noteikta kā minimālā biedra maksa.

No biedru naudām 20 procenti jāiemaksā republikāniskās arodbiedrības padomes uzturēšanai, 5 procentus prasīja brīvo arodbiedrību savienība, tos mēs nemaksājam.

Dažas lielākās organizācijas, piemēram, Preiļu 1. vidusskolā cīnās par katru atskaitījuma procenta daļu, grib, lai pašu rīcībā paliktu pēc iespējas vairāk naudas. Ieteicu pārvērsties par vienkāršu pašpalīdzības kasi,

kurā visi iemaksā noteiktu summu un kurā pēc materiālās palīdzības var griezties ikviens, kas nonācis kādās grūtībās. To šī organizācija nevēlas, viņiem vajag zināmu garantiju gadījumos, ja iznāk konfliktsituācija ar darba devēju.

Šovasar piedalījās Zviedrijas rīkotajās mācībās arodbiedrību darbiniekiem. Interesanti, ka Zviedrijā no biedru naudām uz vietām paliek tikai 10 procenti. 90 procenti aiziet nozares arodbiedrības centra uzturēšanai, tādējādi tas patiešām ir stipri ieinteresēts ar visiem spēkiem aizstāvēt savu biedru intereses.

25. novembrī notiks Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības kongress, taču mēs šo savienību neatbalstām. Mums nav kopēju interešu, piemēram, ar «Turības» arodbiedrību, pat ar budžeta iestāžu arodbiedrībām mums to nav. Izņēmums ir medicīnas darbinieku arodbiedrība, kas atbalstīja un interesējās par mūsu plašajām akcijām.

Anita Muzikante, akciju sabiedrības «Preiļu siers» arodbiedrības vietējās komitejas priekšsēdētāja:

— Cilvēki izstājas no arodbiedrības, jo uzskata, ka tā vairs neko viņiem nedod — par slimības lapu apmaksāšanu arodbiedrība nelemj, ar deficītiem mantām neapgādā, drausmīgās cenas par sanatoriju ceļazīmēm vienai nespēj apmaksāt. Nekādu citu vajadzību pēc arodbiedrības viņi nesaskata. Nesaprot, ka arodbiedrības galvenās rūpes ir par to, lai cilvēkam būtu darbs, lai viņš varētu izdzīvot. Kas viņu aizstāvēs pret darba devēju patvaļu? Pēdējā laikā vairāki vecāka gadagājuma darbinieki ir no jauna iestājušies arodbiedrībā. Viņi saka — līdz pensijai palikuši daži gadi un gribas drošības sajūtu, lai darba devējs viņus nevarētu atlaist no darba.

Arodbiedrībā sastāv apmēram trešā daļa no akciju sabiedrības strādājošajiem — 76. Ko arodbiedrība viņiem var palīdzēt, ja netiek ievērots likums par darba algas regulāru izmaksāšanu, ja rūpnīcā nav naudas un strādnieki mēnešiem nesāņem algu? Stūdzēt darba devēju tiesā? Protams, to varam darīt, bet nauda vienai no tā neradīsies. Vienkārši jāpārdzīvo šis laiks.

Arodbiedrības attiecības ar darba devēju akciju sabiedrībā regulē kolektīvais līgums, tās noslēgts arī šim gadam. Administrācija saskaņo ar arodbiedrību atlaišanas gadījumus, un tikai reizi mums bija jāiejaucas, aizstāvojot kādu arodbiedrības biedru ar sarežģītiem ģimenes apstākļiem. Nav jau tā, ka mūsu administrācija tik cietsirdīga, lai nerēķinātos ar mazu bērnu mātēm vai invalīdu ģimenēm.

Aleksandrs Levikins, ārsts dermatologs, Preiļu slimnīcas darbinieku arodbiedrības priekšsēdētājs:

— Arodbiedrība pie mums pastāv, un mēs saglabājam savas daudzas iepriekšējās tradīcijas, piešķiram pabalstus, rīkojam jubiliāru sveikšanu apalās jubilejās, organizējam darbinieku bērniem Jaungada sarīkojumus, apmaksājam transportu uz izrādēm vai koncertiem. Notiek kopīgas arodbiedrības biedru sapulces, kā arī vietējās komitejas sēdes. 12. oktobrī notika slimnīcas darbinieku arodbiedrības konference. Tajā apspriedām jautājumu par medicīnas darbinieku streiku. Nolemts, ja atbalstīs un streikos visi rajoni vienlaicīgi, arī Preiļu mediķi streikam pievienosies, izvirzot prasības paaugstināt un diferencēt darba algas samaksu, atzīt ārsta darbu par intelektuālu, par patstāvīgu medicīnas finansējumu, par medicīniskās apdrošināšanas ieviešanu.

Pēdējā laikā sakarā ar medicīnas iestāžu reorganizāciju notika plaša štatu samazināšana, bet katru šādu gadījumu izskatīja arodbiedrības, un bija reize, kad iestājamies pret darbinieku atbrīvošanu, kam līdz pensijai palicis neilgs laiks. Arodbiedrība iestājās arī pret sava biedra — slimnīcas bijušā vadītāja atbrīvošanu.

Natālija Ivbule, Preiļu pagasta grāmatvede, Preiļu rajona valsts iestāžu darbinieku arodbiedrības rajona komitejas priekšsēdētāja:

— Kādreiz mūsu arodbiedrība bija liela un plaša, no augšas mērķīgi veidota, apvienojot dažādu iestāžu darbiniekus. Arodbiedrībā bija ugunsdzēsēji, krājkases darbinieki, skaitļotāji, prokuratūras pārstāvji, rajona izpildkomitejas, ciemu padomju un citi darbinieki. Par kādām kopīgām profesionālām interesēm varēja būt runa? Arodbiedrība gādāja ceļazīmes uz sanatorijām, lēma par slimības lapu apmaksāšanu, piešķīra pabalstus. Laikiem mainoties, pēc tā zudusi nepieciešamība, bet arodbiedrībām ir iespējams ķerties pie savām īstajām funkcijām — aizstāvojot strādājošo intereses, ja tiek pārkāpta darba likumdošana.

Mūsu arodbiedrība ir stipri sarukusi. Pašlaik tajā sastāv pagastu, rajona padomes nodaļu, apsardzes dienesta darbinieki. Tomēr skaitliskās samazināšanās process ir apstājies. Strādājošie patstāvīgi nonāk pie domas, ka ir nepieciešama organizācija, kas palīdz aizstāvēt viņu intereses.

Rita Pfeifere, ķīmijas nozares Valsts Livānu biokīmiskās rūpnīcas saimniecības daļas vadītāja, arodbiedrības vietējās komitejas priekšsēdētāja:

— No kādreizējā 700 cilvēku lielā kolektīva esam palikuši 34, bet no arodbiedrības nekad un neviens nav izstājies, izņemot rūpnīcas direktoru, jo uzskatījām, ka darba devējam un darba ņēmējam nav ieteicams atstāties vienā arodbiedrībā. Gribu pateikties, ka atcerējāties par mums uzrakstīt, jo tad, kad bijām liela organizācija ar lieliem darbiem, mūs pamanīja visi, bet tagad piemirst.

Mūsu nozares arodbiedrība ir bagāta, tāpēc tai izveidoti divi fondi — sociālās nodrošināšanas un bezdarbnieku fonds. No pirmā fonda maksājam diezgan lielas summas komplikētu saslimšanu, nelaimes gadījumos. Bezdarbnieku fonds nodibināts tikai atsevišķās nozarēs, no tā pabalstu trīs mēnešus saņem katrs bezdarbnieks, kad jau ir beidzies oficiālais bezdarbnieka pabalsta saņemšanas laiks un cilvēks vēl nav iekārtojies darbā. Šajos fondos ieskaitām divus procentus no biedru maksām, tomēr tā ir ļoti maza summa. Arodbiedrība ir solidaritātes organizācija. Lielākie līdzekļi nāk no nozares bagātākajiem uzņēmumiem — «Ventspils naftas», Daugavpils ķīmiskās šķiedras rūpnīcas. Agrāk, kad bijām lieli un vareni, mūsu līdzekļi tika arī citiem.

Regulāri tiek noslēgti koplīgumi, pašreizējais būs spēkā līdz maijam, jo rūpnīcu paredzēts privatizēt. Koplīgumā paredzēts daudz kas, bet svarīgākais punkts ir rūpes par darba algām. Esam panākuši, ka, paaugstinot valdības noteikto minimālo algu, palielinām algas visiem strādājošajiem. Svarīgi arī tas, ka par katriem pieciem nostrādātajiem gadiem pie atvaļinājuma pienākās viena papildus brīvdiena. Tā kā daudzi mūsu rūpnīcas darbinieki šeit nostrādājuši gadu desmitus, viņi pie atvaļinājuma saņem vidēji 4-5 apmaksātas dienas. Koplīgumā svarīgs punkts ir par materiālo palīdzību, kas nepieciešamības gadījumā tiek piešķirta gan no rūpnīcas, gan arodbiedrības.

Ar nelielām bailēm domāju, kā būs noslēgt nākošo līgumu ar rūpnīcas jauno saimnieku, taču vienmēr līdz šim man ir palīdzējis tas, ka esmu centusies meklēt kompromisu, atkal un atkal izmantojot sarunu formu un gala rezultātā panākusi vēlamu. Dažādos kursos, kas rīkoti arodbiedrības darbiniekiem, izspēlēti visi varianti, kas sagaidāmi no darba devēja.

***

Arodbiedrības pārkārtojas, to darba raksturu tagad nosaka tirgus ekonomikas apstākļi. Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības kongress, iespējams, kļūs par pagrieziena punktu, no kura arodbiedrības izies ne tikai savu šauru interešu aizstāvēšanai, bet apvienosies visu darba ņēmēju kopīgās interesēs.

L.Rancāne

Viss ir izdarāms

— Nelaimēs esmu iemācījusies to, ka visu var izdarīt. Var izturēt visu. Bēdas var arī nesalauzt cilvēku, — par sevi saka Annemarija Šēsvērde, kundze no Zviedrijas, kuras vārds Latvijā pazīstams daudziem grūtdieņiem. Arī Preiļu mātēm, kuru bērniem liktenis ir lēmis piedzimt par invalīdiem vai par tādiem kļūt, Annemarijas vārds saistās ar cerībām. Vairākkārt pēdējo gadu laikā viņa ir apmeklējusi Preiļus, un ar viņas daļēju materiālo un ar vislielāko organizatorisko palīdzību ir tapusi nodibināta bērnu invalīdu grupa bērnudārzā «Pasaciņa», bērnu kopējām ir bijusi iespēja apgūt to pieredzi, kas sakrāta Zviedrijā, strādājot ar slimajiem bērniem. Arī pašlaik daži mazie invalīdi no Preiļiem, kā arī minētā bērnudārza vadītāja uzturas Zviedrijā, lai iemācītos un rastu ticību, ka slimība vai invaliditāte nav šķērslis būt par pilnvērtīgu sabiedrības locekli.

Kas ir Annemarija Šēsvērde? Māte, kuras otrais bērns — meitiņa pasaulē nāca ar iedzimtām kroplībām. Operācija sešos mēnešos, operācija pusotra gada vecumā, smaga astma, sirdskaite, palielināts vairogdziedzis, ausu operācija, sirds operācija deviņu gadu vecumā, tuvredzība. Un tomēr meitiņa Helēna gāja parastā skolā, mācījās, visu laiku mātes pašai izdevās mīlestības un rūpju balstīta. Annemarijas kundze mainīja profesiju, ieguva darba terapeita izglītību, sāka strādāt invalīdu aprūpē. Astonpadsmit

gadu vecumā meita šķīrās no šīs pasaules, bet Annemarija saprata, ka turpmāko dzīvi un darbu spēj iedomāties vienīgi pie liktens piemeklētiem ļaudīm un turpināja mācīties. Lundas universitātē viņa apguva speciālpedagoģiju. Ar viņas pūlēm tapa invalīdu aktivitātes centrs Lincēpingā, bet turpmākajos gados viņas aktivitātes kļuva pazīstamas arī citās ziemeļu valstīs, kā arī Latvijā. Visvairāk darba Šēsvērdes kundze ieguldījusi Rūjienas aprūpes centra izveidē, viņas idejas ir palīdzējušas tapt dzīves pabērnu aprūpes centriem Daugavpilī, Baldonē. Viņa strādā kopā ar zviedru reliģisko organizāciju «Cerību zvaigzne».

Pagājušās nedēļas nogalē pa ceļam uz Zviedriju pēc Daugavpils apmeklējuma kārtējā braucienā pa Latviju Annemarija Šēsvērde bija ieradusies Preiļos, skolu valdē tikai ar rajona bērnu tiesību aizsardzības inspektori Tamāru Veļecku un citiem skolu valdes darbiniekiem. Šēsvērdes kundze vispirms pozitīvi novērtēja Preiļus kā pilsētu, kurā domā par slimo bērnu nākotni, un nāca klajā ar dažādām idejām. Viņa ierosināja atvērt nodarbinātības centru, kurš apvienotu gan invalīdus, gan tos jauniešus, kas beidz palīgskolu, kuriem nav vecāku, un tamlīdzīgi.

Šie jaunieši ierastos centrā un te viņiem būtu dažādas lietderīgas nodarbošanās — adīšana, šūšana un tamlīdzīgi, — produkci-

jas ražošana, ko pēc tam varētu realizēt. Pagaidām Šēsvērdes kundze finansiālu pabalstu nesolīja, vienīgi iespēju mācīties šāda centra dibinātājiem, kas virzīs šo darbu uz priekšu. Šādi centri nodibināti jau Daugavpilī un Rūjienā. Protams, pati galvenā problēma ir līdzekļu trūkums — telpām, materiālu iegādei. Nav arī bagātu uzņēmumu, kas brīvprātīgi ziedotu šāda centra uzturēšanai, kā tas ir Rīgā, kur nodibināta tā saucamā «Cerību māja», kurā katru dienu ierodas tie, kas nevar atrast savu vietu sabiedrībā, un kur viņiem ir iespēja šūt, strādāt ar koku, cept, nodarboties ar dažādiem citiem darbiem. «Cerību māju» sponsorē gan «Cerību zvaigzne», gan vairākas lepnas Rīgas firmas.

Un tomēr Annemarija Šēsvērde šoreiz no Preiļiem aizbrauca atkal ar kādu cerību, ka viņas ierosme pamazām dīgs un pieņemsies spēkā. Droši vien, tas nav par plecām skolu valdei vienai pašai un bērnu tiesību aizsardzības inspektorei, kura strādā tikai ar bērniem. Šāds centrs vairāk paredzēts pilngadīgajiem, šādā virzienā strādā rajona sociālā nodaļa.

L.Rancāne

Attēlā: (no labās) Annemarija Šēsvērde, Tamāra Veļecku un Ivars Velks, kas ir viens no zviedru organizācijas «Cerību zvaigzne» darba koordinātoriem Latvijā un braucienā pavadīja Šēsvērdes kundzi. J.Silicka foto

Cienījamie laikraksta «Novadnieks» lasītāji

Griežos pie Jums sakarā ar korespondentes Dainas Kursītes publikāciju rubrikā «Līvānu pilsētas domē» laikraksta š.g. 1. novembra numurā. Viņas, man mērķētus nevisai glaimojošus izteicienus, es atzīstu par tendencioziem un nopietnas žurnālistes necienīgu ķengāšanu.

Argumentācijai nepieciešama neliela atkāpe pavisam nesena pagātnē. Mana dzīvē pārliecība ir, ka visi valdības lēmumi jebkurai institūcijai ir jāpilda noteiktā laikā un pilnā apmērā. Tāds bija LR Ministru Padomes 1991. gada lēmums par Līvānu kūdras fabrikas dzīvojamā fonda nodošanu pašvaldībai. Man, kā Līvānu kūdras fabrikas direktoram, šī fonda nodošanā ieinteresētai personai bija nepieciešami vairāk nekā divi gadi, lai panāktu šī lēmuma realizāciju no Līvānu pilsētas pašvaldības puses, kā rezultātā bez atbildības tika nodotas 4 (četras) piecstāvu dzīvojamās mājas un iespēju robežās materiāli un mehānismi šo māju apsaimniekošanai.

Protams, risinot šo jautājumu, kontaktējoties divu gadu garumā ar pilsētas valdes amatpersonām un deputātiem, kuriem bija savi iemesli nodošanas procesu novilcināt, notika ne viena vien emocionāla sadursme un konflikti, kas nebūt nevarēja manu draugu un atbalstītāju pulku šo personu vidū.

Manuprāt, tieši šo emociju, konfliktu atbalsis deputātu izteikumos Līvānu pilsētas domes 26. oktobra sēdē, izskatot dzīvokļu jautājumus, bija tas izziņas avots, kas ļāva korespondentei veidot manu tik «pievilcīgo» imidžu. Neatceroties korespondentes iemīļotā Džordža Orvela teicienus no galvas, atļausos piezīmēt, ka pat notesātajam uz nāvi ir tiesības uz pēdējo vārdu — man šāda iespēja no viņas puses ir liegta. Man liekas, ka pirms laist klajā tos apgalvojumus, kas minēti publikācijā, korespondentei tomēr nebija par lieku noskaidrot kūdras fabriku, saņemot virkni faktus, no kuriem atļausos uzskatīt dažus:

1. Kādā veidā personas, kas griezušas dzīvokļu jautājumā domē, ir nonākušas bijušo kūdras fabrikas strādnieku statusā, jo neviens kūdras fabrikas strādnieks (arī bijušie) kopš 1988. gada nelabiekārtotā dzīvoklī nedzīvo, izņemot tos, kas atbrīvoti no darba par darba disciplīnas pārkāpumiem.

2. Korespondente bez sevišķām pūlēm varēja pārliecināties, ka arī dienesta dzīvokļi Fabrikas ielā 2-3 bija ieslēgti sarakstā, kas ar minēto Ministru Padomes lēmumu bija nododami pašvaldībai, bet — lēmums šīn aspektā no pašvaldības puses netika izpildīts. Tad kāda starpība ir starp to, vai pašvaldība pieņem dzīvojamu platību un noraksta, jo tā nav piemērota dzīvošanai, un iemītniekus izmītina citur, vai šīs mājas noraksta Līvānu kūdras fabrika un lūdz pašvaldību rast iespēju izmītīt šos cilvēkus. Kurā vietā korespondente saskata Līvānu kūdras fabrikas direktora prettiesisku un noziedzīgu rīcību.

Vēl korespondente varēja pārliecināties, ka no Līvānu kūdras fabrikas nodotiem pēc minētā lēmuma 209 labiekārtotiem dzīvokļiem 9 bija tukši, un pašvaldība viņus izmantoja pēc saviem ieskatiem, ka vairāk dzīvojamā fonda kūdras fabrikas pārziņā nav, kā rūpniecības uzņēmuma kompetencē un pienākumos vairāk nav risināt dzīvokļu problēmas (tamdēļ savā laikā tapa valdības lēmums), un pilnīgi loģisks bija mans lūgums atrisināt minēto pilsoņu dzīvokļa problēmas pilsētas domei, jo viņiem tiesām būtiski brūk jumts uz galvas.

3. Arī to fakti, ka nekāda kūdras fabrikas dienesta viesnīca Smiļšu ielā 3 neeksistē, korespondente pie mums varēja noskaidrot. Tiesa, kūdras fabrika maksā īres maksu un komunālos pakalpojumus par pusotristabas dzīvokli Nr. 8 Zaļā ielā Nr. 4, ko izmanto iebraucēju izmītināšanai.

Man negribētos apgalvot, ka šīs falsifikācijas un secinājumi radušies kā žurnālistes ties nodoms izgāzt «samazgu spaini» pār manu galvu, jo vairāk tādēļ, ka es ar viņu personiski neesmu pazīstams un neesmu ar savu rīcību attiecībā pret viņu devis iemeslu to darīt. Vairāk gribētos ticēt, ka vaina meklējama jaunās korespondentes pieredzes trūkumā, viņai pašai neapzinoties, ar cik asu un bīstamu (arī pašai) instrumentu, kā žurnāliste spalva, viņa operē, laižot atklātībā ar avīzes starpniecību vienus pret otru, tendenciozus un nepārbaudītus faktus. Diemžēl ar šādu slimību pašlaik saslimuši daudzi pieredzējušāki žurnālisti, arī centrālo izdevumu korespondenti.

Publika atvairināšanās laikraksta slejās būtu kaut neliels gandarījums man un cerība mums visiem, cienījamie lasītāji, ka ir jauna žurnāliste Daina Kursīte, kas ir spējīga atzīt savu kļūdišanos, kuras uzrakstītajam materiālam var ticēt, viņas skartās problēmas ir aktuālas un vispār rakstus ar viņas parakstu ir vērts lasīt.

Ar cieņu, L. Jakovels

◆ «Novadnieks» 1. novembra numurā publicēja materiālu par Līvānu pilsētas domes sēdi, kurā cita vidū bija informācija, ka kūdras fabrikas direktors L. Jakovels norakstījis uzņēmuma dzīvojamās mājas Fabrikas ielā, proti — ar visiem irniekiem, neierādot viņiem citu dzīvojamu platību. Redakcija ir saņēmusi L. Jakovela vēstuli lasītā-

jiem, kurā viņš apgalvo, ka rīkojies likumīgi.

Kā notika šī norakstīšana, — par to šodien plašāks materiāls. Kas attiecas uz dienesta viesnīcu Smiļšu ielā 3, tad kūdras fabrikai tās patiešām nav, viesnīca pieder pilsētas domei. Par šo kļūdu «Novadnieks» L. Jakovela kungam atvairinās.

Absurda rīcība bez noilguma

Kurš uzņemsies atbildību par «norakstītu» cilvēku likteņiem?

Tā kā no manis tiek gaidīta publiska atvairināšanās, tad jau sākumā atvairinos par to, ka es neatvairinos.

Līvānu pilsētas dome ir vēlēts orgāns, un tās sēdēs tiek izskatīti attiecīgā brīdī aktuāli jautājumi. Arī jautājums, kurš L. Jakovela kungu tik ļoti aizskāra, tika izskatīts šajā sēdē. Tā ka neko vienpusīgi traktēt un galīgi nepārbaudīt es uzrakstījuši neesmu. Vēl vairāk — es jau tajā sēdē lieliski zināju, par kuru māju un par kuriem cilvēkiem tiek runāts. Lai nu kam, bet viņiem dzīves apstākļi patiešām ir Dž. Orvela romāna cienīgi.

Lai labāk saprastu, par ko būs runa visā tālākajā izklāstā, cienījamajiem Līvānu iedzīvotājiem un pilsētas viesiem es ieteiktu doties uz Fabrikas ielu 2 un paskatīties, kādos nenormālos apstākļos dzīvo divas ģimenes, vienā no kurām, starp citu, ir arī 3 bērni.

Diezin vai šodien izdotos atrast ģimeni, kura justos laimīga, ja tai būtu jāeksistē (jo par dzīvošanu to grūti nosaukt) vienstāvu graustā, kur plaša sienas un griesti, kas teju, teju sabruku uz galvas (to, starp citu, atzīst arī L. Jakovela kungs), ja viņu bērniem būtu jāguļ tumšā koridorā, jo visiem pieciem vienā mazā istabā vietas nepietiek. Un kamēr šie cilvēki dzīvo mājas vienā galā, otru pa to laiku jauc nost, jo māja ir **NORAKSTĪTA**, un, lai cik tas absurdi nebūtu, norakstīta ar visiem cilvēkiem, kuriem šajā mājā ir spēkā īres līgumi.

Protams, ne jau man, žurnālistei, parakstīt tiesas spriedumu un meklēt vainīgo, to var izdarīt tikai pati tiesa. Tomēr kā atbildi uz Jakovela kunga vēstuli, esmu spiesta publicēt faktus par to, kā izveidojusies šī nenormāla situācija.

Un tādat: māja — graustā Fabrikas ielā 2 šobrīd dzīvo divas ģimenes, kuras īres līgumus ar kūdras fabriku slēdza vēl direktora Kitajeva laikā: Ušacki (Jānis — pensionārs, 2. grupas invalīds un politiski represētais; Vilma — cukura diabēta slimniece, un viņu dēls Māris) un Vasiļjevi (Olga, viņas 3 bērni (vecākā meita — 18 gadi, jaunākā meita un dēls — 9. un 7. klases skolēni)). Kopā ar savu ģimeni dzīvo arī Anatolijs Vasiļjevs, kurš 1990. gadā izrakstījies un vēlāk atpakaļ pierakstīties viņam vairs nav atļauts. Visiem pārējiem šajā mājā īres līgumi ir spēkā vēl uz šo brīdi (to, ka tie būtu laužti, nevarēja dokumentāli apliecināt ne pašvaldībā, ne Līvānu kūdras fabrikā).

Pēc mana pieprasījuma 1995. gada 20. novembrī Līvānu kūdras fabrika man izsniedza izziņu, ka J. Ušackis ir bijis šīs fabrikas strādnieks līdz 1975. gada 24. septembrim un vēl uz sezonu no 1986. gada 19. maija līdz 25. augustam. Anatolijs Vasiļjevs pieņemts darbā Līvānu kūdras fabrikā 1985. gada 3. aprīlī un atbrīvots no darba par disciplīnas pārkāpumiem 1986. gada 12. maijā. Ar pārējiem šo ģimeņu locekļiem fabrikai darba attiecību nav bijis. Bet J. Ušackim un A. Vasiļjevam tomēr ir kūdras fabrikas bijušo strādnieku statuss, jo viņi tur ir strādājuši, lai arī viens no darba ticis atbrīvots.

Lai gan darba līgumi laužti, īres līgumus direktors L. Jakovels laužis neesot, jo tad šie cilvēki, viņaprāt, būtu jāpārvieta uz vēl sliktāku apdzīvojamo platību, bet vēl sliktākas kūdras fabrikai, nūdien, neesot bijis.

Toties L. Jakovela kungs parādīja «Nolikumu par kārtību pilsoņu, kuriem nepieciešams uzlabot dzīvokļa apstākļus, uzņemšanai uzskaitē un dzīvojamu telpu piešķiršanai LPSR», apstiprinātu ar LPSR Ministru Padomes un Arod biedrību Padomes 1983. gada 23. decembra lēmumu Nr. 722. Nolikuma 22. punktā melns uz balta rakstīts:

«... Minētā kārtība nav attiecināma uz tiem pilsoņiem, kas aizgājuši no darba pēc pašu vēlēšanās, vai atlaisti no darba par darba disciplīnas neievērošanu vai nozieguma izdarīšanu. Šos pilsoņus ņem uzskaitē jaunajā darbavietā vai vietējās tautas deputātu padomes izpildkomitejās pēc viņu dzīvesvietas pēc vispārīgiem noteikumiem.»

Tā kā šis nolikums ir bijis spēkā 1986. gadā, kad J. Ušackis un A. Vasiļjevs ar kūdras fabriku lauza darba attiecības, tad direktors

● Lūk, šāda izskatās norakstītā māja Fabrikas ielā 2, kurā vēl joprojām dzīvo arī divas kopā ar māju «norakstītas» ģimenes. A. Kursīša foto.

L. Jakovels, pēc tā vadoties, uzskatījis, ka ar šiem cilvēkiem un viņu ģimenēm fabrikai vairs nekādu saistību nav un ka šīm personām jāgriežas pašvaldībā un tur lai tad arī kārtu viņu dzīves apstākļu uzlabošanu.

Dokumentāls apliecinājums, ka šīs ģimenes 80. gadu beigās būtu griezušas pašvaldībā ar lūgumu uzlabot viņu dzīves apstākļus, atrasts netika. Un, droši vien, tāda arī nebija, jo ēkas Fabrikas ielā 2, vadoties pēc savulaik izdotā likuma par baraku likvidāciju, tika norakstīta, tad kosmētiski izremontētas un astoņdesmitajos gados no jauna uzņemtas kūdras fabrikas bilancē, bet nu jau ar dzīvojamās mājas statusu, kas tām saglabāties līdz šim brīdim. Kā apgalvoja L. Jakovela kungs, tajās tika izmītināti cilvēki, kuri strādāja kūdras fabrikā un gaidīja dzīvokļu rindā uz jauncelāmajām kūdras fabrikas 5-stāvu mājām. Un līdz 90. gadu sākumam visi kūdras fabrikas strādājošie tika pie labiekārtotiem dzīvokļiem, izņemot J. Ušacka un A. Vasiļjeva ģimenes.

Nenoliedzami, ka dzīvot šajā ēkā kādu laiku viņiem bija pat izdevīgi, kaut vai salīdzinotī zemās īres maksas dēļ.

Un tā tas turpinājās līdz 1991. gada 1. jūlijam, kad tika izdots LR Ministru Padomes lēmums Nr. 171 «Par valsts īpašuma un kop-saimniecību īpašuma nodošanu pašvaldībām», tam sekoja attiecīgi LR Ministru Padomes 1992. gada 24. janvāra rīkojums un 1992. gada 13. februāra LR Rūpniecības un enerģētikas ministrijas pavēle par pašvaldībām nododamo valsts īpašumu ar klātpievienoto objektu sarakstu, kurā bija iekļauta arī Valsts Līvānu kūdras fabrikas dzīvojamā māja Fabrikas ielā 2.

Un te nu sākās pašvaldības un fabrikas «riņķa dancis». Kūdras fabrika, kurai iepriekšminētie lēmumi un rīkojumi bija precīzi jāizpilda, uzstājīgi centās nodot savu dzīvojamu fondu pašvaldības bilancē, toties pašvaldība, kurai šis lēmums deva tiesības arī kādu objektu nepāņņemt, motivējot iemeslu, tikpat uzstājīgi pieprasīja kūdras fabrikai nododamās mājas sakārtot. Tur nu Jums taisnība, Jakovela kungs, — pēc pāris gadu stīvēšanās un kompromisu meklēšanas kūdras fabrika beidzot nodeva un pašvaldība pieņēma savā bilancē piecstāvu mājas Sporta ielā 7, Zaļā ielā 2 un 4 un Rīgas ielā 37a.

Tikai šīs dzīvojamās mājas Fabrikas ielā 2 pašvaldība nu nekādi nebija piedabūjama pārņņemt savā bilancē. Punktu visam pielika zemes, uz kuras atrodas ēkas, īpašnieka pie-teikšanās. Arī viņam šie grausti ar cilvēkiem tajos radītu tikai problēmas.

Un tāpēc 1994. gada 6. aprīlī fabrika raksta vēstuli, adresētu LR Finanšu ministrijas Valsts īpašuma departamenta direktoram G. Vīlnītim, un lūdz atļauju kopā ar pārējiem nolietotajiem pamatlīdzekļiem norakstīt arī ēkas Fabrikas ielā 2, kuras atrodas avārijas stāvoklī un nav ekonomiski mērķtiecīga to izmantošana, kā arī tās atsakas pieņņemt pašvaldībā. Vēstulē ir ierosinājums pēc norakstīšanas mājas nojaukt un materiālus izmantot saimnieciskajām vajadzībām.

LR Finanšu ministrijas Valsts uzņēmumu departaments 1994. gada 24. maijā šo atļauju dod, un ēkas tiek norakstītas, viena no tām — ar visiem irniekiem. Interesantākais ir tas, ka ne J. Ušacka, ne A. Vasiļjeva ģimenes nezina, ka viņu dzīvesvietas vairs nav. Viņi vēl maksā īri par norakstītu māju, bet, gods kam gods, kūdras fabrika viņiem šo

naudu pēc tam atdod atpakaļ.

Šīs ģimenes nu 1994. gada 7. un 8. novembrī griežas pašvaldībā ar rakstisku iesniegumu uzlabot viņu dzīves apstākļus, bet viņām tiek pieprasīts mājas norakstīšanas akts. Kūdras fabrika «norakstītajiem» irniekiem šī akta kopiju neizsūniedz, to neizsūniedz arī pašvaldībai. Arī man netika dota iespēja ielūkoties šajā noslēpumā turētājā dokumentā — vien L. Jakovela kungs apgalvoja, ka tāds esot un ar visiem 3 komisijas locekļu parakstiem.

Un tikai 1995. gada 27. septembrī pēc pašvaldības pieprasījuma kūdras fabrika izsūniedz īsu izziņu, kurā paziņo, ka dzīvojamā māja Fabrikas ielā 2 ir norakstīta 1994. gada 6. aprīlī ar Valsts uzņēmuma departamenta rīkojumu un no 1994. gada 24. maija fabrikas bilancē neskaitās. Un tālāk viss notiek kā paatrinātā filma.

1995. gada 19. oktobrī L. Jakovels tomēr lūdz (kaut gan līdz tam brīdim viņš ir principiāli uzskatījis, ka par cilvēkiem, kas ar kūdras fabriku darba attiecībās nesastāv, viņam vairs nekādas daļas nav) pilsētas domi rast iespēju iedalīt dzīvojamās telpas J. Ušacka un O. Vasiļjevas ģimenēm sakarā ar to, ka viņu māja ir norakstīta kā nepiemērota irnieku izmītināšanai. Pašvaldība tūlīt arī reāģēja, un 1995. gada 26. oktobrī domes sēdē uzņņem šīs ģimenes rindā ar 106. un 107. kārtas numuru. Nepatīls ilgs laiks, kurā izrādās, ka J. Ušackis ir politrepresētais, un nākamajā sēdē 16. novembrī J. Ušacki uzņņem politrepresēto rindā ar 20. numuru, bet Vasiļjevi — ģimene, kurā ir skolas vecuma bērni — tā arī paliek ar savu simto numuru.

Un es savu stāstu varētu mierīgi beigt ar vārdiem: «Un dzīvoja viņi ilgi un laimīgi vecajā graustā, kas paredzēts nojaukšanai un tā paliekas izmantojamas saimnieciskajai darbībai.» Bet tomēr šādas skaitas beigās nesanaik.

Pirmkārt, māju patiešām jauc nost. Otrkārt, daudziem nav skaidrs, kas tie ir par departamentiem, kas atļauj mājas norakstīt ar cilvēkiem (izņemot, ja tur «augšā» nav zinājuši, ka šie cilvēki norakstīšanai paredzētajos graustos tiešām dzīvo). Treškārt, kas un kāpēc bija ieinteresēts par to noklusēt un kāpēc paši irnieki par šo norakstīšanu netika brīdināti? Vai tad mūsu humānie likumi atļauj šādi rīkoties?

Arī fabrikas lūgums pašvaldībai izmītīt «norakstītos» cilvēkus šķiet tāds novēlojies. Vai tad jāgaida vesels gads pēc mājas norakstīšanas, lai šo lūgumu izteiktu? Un, ja jau mājas, kuras pašvaldība pārņņema savā bilancē, 9 dzīvokļi bija tukši, kā apgalvo direktors L. Jakovels, tad kāpēc ne viena, ne otra puse nedarīja neko, lai šos cilvēkus tur izmītīnātu? Ak, jā, viņi jau nebija pelnījuši...

Bet vismazāk, manuprāt, viņu bērni ir pelnījuši tikt aprakti šī grausta drupās. Mazas cerības, ka šī ēka izturēs līdz brīdim, kamēr Vasiļjevu un Ušacku ģimenes apsolītajā rindā kārtībā saņņems dzīvokļus pie pašreizējiem «celtniecības tempiem» Līvānos...

Pašvaldība uzskata, ka šo cilvēku labā patlaban ir izdarījusi tik daudz, cik varējusi, arī kūdras fabrikas direktors uzskata, ka ir bijis pietiekoši humāns pret šiem cilvēkiem.

Vainīgo meklēšana šajā lietā lai paliek tiesas kompetencē (ja tāda notiks), bet skaidrs ir viens — tāda ēka cilvēki atrasties nedrīkst un kādam par viņiem tik un tā būs jāuzņņemas atbildība.

Daina Kursīte

SAUNAS

Emilija Kokorīte:

«Mēs dzīvojam taupīgi...»

◆ Saunas pagastu izveidoja 1975. gadā. Tajā iekļāva daļu no toreizējās Bindaru ciema padomes un daļu no Sondoru ciema padomes. Visus šos 20 gadus pagastu vada Emilija Kokorīte.

— Jebkura pagasta bagātību rada cilvēki. Arī Saunas pagastā. Mūsu puses cilvēkiem paveicies, jo agrāk šeit bija normāli attīstīta ražošanas, uzņēmīgi saimniecību vadītāji. Cilvēki nopietni strādāja kop-saimniecībās, attīstīja arī savas piemājas saimniecības.

No vienas puses tas bija ļoti labi, cilvēkiem tika veidots stingrāks pamats zem kājām, bet no otras puses — tā kā saimniecības bija ekonomiski spēcīgas, nedaudz aizkavējās infrastruktūras izveidošanās par valsts līdzekļiem. Rajonā uzskatīja, ka, piemēram, kultūras namu var uzbūvēt saimniecības.

Šodien mēs esam līdzīgi citiem. Varbūt — tikai nedaudz labākā situācijā kā tie pagasti, kur viss jau novelts uz pagasta pleciem, bet mums daudzus jautājumus joprojām risina paju sabiedrība «Ausma», ar kuras pašreizējo vadītāju pašvaldībai ir laba sadarbība.

Mēs neesam bagātāki par citām pašvaldībām. Varbūt pat mazāk turīgi, jo plānotie budžeta ieņēmumi šim gadam ir 76197 lati. No tiem dotācija bija plānota 42209 latu apjomā. Pārējo ieņēmumu daļu veido īpašuma, zemes nodoklis, nodevas. Ja budžets pildīts tā, kā tas bija iecerēts, gada nogalē varētu uzelpot optimistiskāk. Taču... Līdz 1. novembrim bija ienākuši tikai 33306 lati. No tautsaimniecībai plānotajiem 2300 latiem izlietoti tikai 526, no iedzīvotāju sociālajai nodrošināšanai paredzētajiem 24203 latiem — tikai 3221. Skolu uzturēšanai plānotajam 28195 latus, izlietoti 20326, no ceļu uzturēšanai paredzētajiem 800 latiem nav izmantots ne santims. Kāpēc? Tapēc, ka budžetā nav naudas.

Nesaņemam paredzētās dotācijas no valsts kases, nevaram iekasēt pilnīgi, piemēram, zemes nodokli. Kā lai to iekasē no paju sabiedrības, ja tā par pārdoto produkciju — gaļu vai pienu — naudu nereti saņem tikai pēc pus gada.

Rajona padomē solīja, ka novembrī saņemsim lielāku dotāciju — 106 procentu apmērā. Cerēsim, ka arī decembrī pašvaldībai tiks ieskaitīta iztrūkstošā nauda. 11 tūkstoši latu mūsu pašvaldībai palika «Bankā Baltija».

Pagasta pašvaldības aprūpē ir Salas un Priekuļu pamatskolas. Tās atrodas vecās telpās, nepieciešams remonts. Šogad no-mainījām jumtu Priekuļu pamatskolai, abām skolām jānomaina logu rāmji. Taču naudas nav. Arī skolu nodrošināšanā ar mācību līdzekļiem varētu vēlēties daudz vairāk. Tomēr skolu pedagogu un direktoru ieguldījumu jauniešu audzināšanā vērtējam augstu. Kopš Salas skolu vada Valentīna Liniņa, gan mācību procesa organizēšanā, gan bērnu iesaistīšanā mākslinieciskajā pašdarbībā, vides sakopšanā padarīts ļoti daudz. Par tradīciju kļuvis, ka Salas skola organizē sarīkojumus vecākiem ar bērniem.

Ir problēma, kuru patlaban nevaram atrisināt. Un atkal tā ir saistīta ar skolu. Pagastā nav uzbūvēti dzīvokļi vai mājas skolotājiem, tāpēc daudzi uz skolām brauc no pilsētām. Mēs labi saprotam, ka no skolotāja, kurš visu laiku pavada skolā, iedzīvojas vietējā vidē, ir lielāks iegū-

vums gan bērniem, gan pieaugušajiem, jo skolotājs ir arī kultūras veidotājs laukos. Diemžēl dzīvokļu jautājumu pedagogiem tikai ar pašvaldības līdzekļiem un iespējām nevar atrisināt.

Pagastā darbojas divas bibliotēkas, strādā viens kultūras darbinieks. Izmantojam skolu zālītes, paju sabiedrības telpas, taču kultūras attīstība tieši telpu trūkuma dēļ neveidojas tāda, kādu mēs to gribētu. Mūsu vienīgais pašdarbības pulciņš ir folkloras ansamblis.

Katru gadu organizējam konkursu «Sakoptākā lauku sēta». Tādējādi cenšamies cilvēkus rosināt kultūrvides sakopšanai. Šoruden par labākajām atzinām Aleksandra Ivbuļa un Jāzepa Bogotā sētas, Salas pamatskolas un Brīvības ielas četrdzīvokļu mājas, bet arī daudzas citas sētas varētu kandidēt uz konkursa uzvarētāju godu. Kaut vai Antona Sunepa zemnieka māja. Saimnieki te lielāki tik daudz pacietības, darba, uzņēmības, ka viņu lauku sētā patīkami ienākt gan ciemiņiem, gan dzīvot pašiem.

Ja runājam par sadzīves lietām, tad Saunā problēmu mazāk. Dzīvojamos namus, skolas apkurina ar malku, un mūsu cilvēki nesalst. Pagastam pagaidām nav jāuztur atpūtināšanas iekārtas, ūdenstornis. Šo nastu velk paju sabiedrība. Arī telpas pagasta padomei no paju sabiedrības «Ausma» irējam par lētu naudu.

Mēs dzīvojam taupīgi, jo mūsu budžeta iespējas neļauj būt izšķērdīgiem.

Pakalpojumu iedzīvotājiem pagastā sniedz friziere un strādā ļoti labi. Tirdzniecība arī ir pietiekoši plaša. Ir trīs «Turības» veikali, divas individuālā uzņēmuma «Arka» tirgotavas, citi veikali.

Kā teicu, pagasta vislielākais atbalstītājs ir paju sabiedrība «Ausma». Svarīgi arī tas, ka daudziem cilvēkiem tajā ir darbs, viņiem ir arī piemājas saimniecības. Smelteru puses cilvēki izvēlējušies citu ceļu — paju sabiedrības likvidāciju. Šis process Smelteros, tāpat kā visur Latvijas laukos, ir smags, saistīts ar konfliktiem. Ir ātrāk jāsadala kopmanta, un tad katrs lai saimnieko, kā spēj un prot.

Par vienu no saviem galvenajiem uzdevumiem pagasta padome uzskata atbalstīt bērnu un vecos cilvēkus, jo pieaugušiem un darbaspējīgiem cilvēkiem tomēr sevi jāprot nodrošināt pašiem. Abās skolās apmaksājam skolēniem pusdienas, kā arī transporta izdevumus līdz skolām. Cik varam, palīdzam arī veciem, vientuļiem cilvēkiem. Ja vismaz gada nogalē izdotos saņemt plānotos līdzekļus, pagastā saviem cilvēkiem varētu palīdzēt vēl vairāk.

«Mēs darām to, ko protam darīt»

Šīs mājas sauc par «Mežvidiem», bet to saimniekus varētu saukt par Mežvidu Albertu un Valentīnu. Patiesībā viņi ir Valentīna un Alberts Rožāni.

— Mēs ar sievu jaunībā nedaudz paklejojām pa pasauli, tomēr atgriezāmies tēva mājās. Sākumā mūsu saimniecībā bija viens zirgs un govys, aizauguši un nemeliorēti tūrumi, — saka Alberts Rožāns.

Rožāni bija vieni no pirmajiem zemniekiem, kuri pārvarēja tā laika nedrošību un sāka veidot savu saimniecību. Pamazām ar valdības atbalstu daudz kas tika paveikts. Uzbūvēts piebraucamais ceļš, nomeliorēti lauki, ievilkts telefons, pievadīta elektrolīnija.

«Mežvidu» saimniekam ir 50 hektāru zemes. 33 hektāri ir meži, krūmāji. Mantojamā zeme bija tikai 6 hektāri. Pārējo izpirka no valsts par sertifikātiem.

— Es varētu apsaimniekot arī 500, varbūt, 1000 hektārus, — uzskata A. Rožāns. — Domāju, ka varētu turēt arī vairāk lopu. Taču jābūt garantijām, ka saražoto varēšu pārdot un tūdaļ saņemt naudu par lopkopības vai laukkopības produkciju. Tā pagaidām nav. Slaucam septiņus govys, ražojam augstākās šķiras pienu, jo ir atdzēsējamās iekārtas. Pienam ir normāls tauku saturs, un tiek aprēķinātas piemaksas. Piemēram, pēdējos mēnešos par akciju sabiedrībā «Preiļu siers» pārdoto pienu vidēji aprēķināti 12-13 santīmi par kilogramu. Diemžēl nauda joprojām ir tikai uz papīra. Vienīgais glābiņš ir cūkgaļas pārdošana, jo, privātsstrukturām vai pašam tirgū realizējot, var uzreiz saņemt naudu.

Bagāts ir tas cilvēks, kas katru nopelnīto santīmu liek lietā, nevis zeķē vai bankā. Vismaz šodien ir tā. «Mežvidu» lauku sēta jau vairākus gadus ir viens celtniecības laukums.

Vispirms būvēja pagrabu, tad cēla jaunu kūti, kurai tieši todien, kad bijām

Rožānu mājās, pabeidza likt griestus. Cik var, algo kaimiņu vīrus, talkā brauc radi. Un šajā «būvlaukumā» vecā tēva māja un aka pie tās atgādina zemnieka sūtību: tagad pats esi atbildīgs par sevi. Neviens nebikstīs, kad zemi art, kad sēt. «Mežvidu» saimniekam šāda patstāvība ir tikāmāka nekā kopējās saimniekošanas laikā.

Meitas — skolotājas un juriste — arī mīl šīs mājas. Un atvaļinājumu, protams, pavada laukos. Sakoptas dārzis, kur aug gan tūjas, gan citi dekoratīvi koki un krūmi. Sakoptas birztaļiņas un zeme. Kā atvadoties teica «Mežvidu» saimnieks un viņa kundze: «Mēs darām to, ko protam darīt.»

Vecākais rajona pašdarbības kolektīvs «Naktineica»

Piecdesmito gadu sākumā Lielajos Anspokos tika izveidots Saunas etnogrāfiskais ansamblis, kuru tolaik dēvēja par Ždanova kolhoza ansambli. Vēlāk tam deva nosaukumu etnogrāfiskais ansamblis «Naktineica». Šo ansambli 10 gadus vadīja kordinēģents Aleksandrs Vasiļevskis. Pirmā pašdarbības kolektīva uzstāšanās bija 1954. gada rajona Dziesmu svētki.

1963. gadā par Saunas etnogrāfiskā ansambļa vadītāju kļuva kordinēģents Jānis Teilāns. Ar viņu saruna.

— Etnogrāfiskā ansambļa tapšanas iemesls ir šī novada cilvēku tautas folkloras lielā mīlestība. Ansambli nodibināja Franciska Skutele, Anna Kaža, Anna Purene, Rozālija Giluče, Anna Anspoka, Anna Vjākse, Tekla Pastare, Jūlija Anspoka, Ksaverija Anspoka, Veronika Kaža, Zuzanna Pundure, Mihailina Ķeirāne un citas skanīgu balsu īpašnieces.

Dziedātāju sastāvs laika gaitā ir mainījies, taču savu sūtību saglabāt tautai folkloras dziedāšanas manieri un repertuāru, tāpat kā pašdarbības kolektīva pirmsākumā, mēs visi cienām un cenšamies pilnveidot. Vairākus gadus ansambli dzied Anna Pundure, Olga Afanasjeva, tēvs un dēls Ēvalds un Aivars Vanagi, Eleonora Dolģe un viņas mazmeitas Evita un Gunta, māsas Aija un

Iīga Soldānes, Ināra Dzene.

Pēc kultūras nodaļas ieteikuma es aizbraucu uz pirmo tikšanos ar ždanovietēm — tā viņas tautā dēvēja. Tas man kā jaunam mūziķim arī bija pirmais pārbaudījums. Ansambļa sievas tūdaļ man jautāja: «Vai tu, puis, arī proti latgaliešu tautas dziesmas?» Atceros kā mulsi atbildēju, ka zinu gan, taču ne visas.

Interesanti bija tas, ka pirmoreiz es dzirdēju kā tautasdziesmas izpilda daudz balsīgi. Sievām bija skaistas balsis, daudzas dziesmas bija pašu sacerētas.

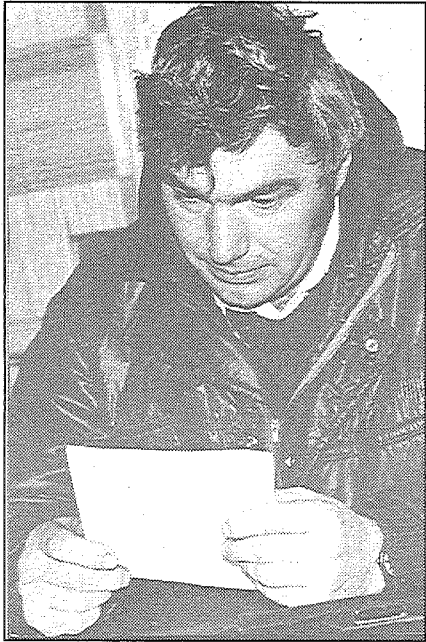
Ansambli uzstājās visos pasākumos, kas notika pagastā, rajona sarīkojumos. Vēlāk sākām gatavot uzvedumu «Linu plēšanas talka», ar ko uzstājamies arī Latvijas televīzijā. Kur vien braucām koncertēt, ansambļa dziedājuma izskaņā skanēja aplausi.

No pirmajām dziedātājām ansambli ir Jadviga Anspoka, bet arī jaunās ansambļa dalībnieces ir spējušas saglabāt seno etnogrāfisko dziedājumu, kā to darīja pirmās tā dziedātājas.

Šodien ansamblis necenšas modernizēt savu uzstāšanās manieri, bet gan saglabāt un izkopt tradīcijas, ko izveidoja pirmsākumā. Daudz koncertē, piedalās starptautiskajos festivālos «Baltica» un citos folkloras sarīkojumos.

PAGASTS

Nauda ir un naudas nav...

Paju sabiedrība «Ausma» ir viena no daudzajām rajonā, kas vēl nav likvidēta un kopmanta nav «izprivatizēta». Tomēr, kā teica paju sabiedrības priekšsēdētājs Pēteris Kočkers, drīz notiks valdes sēde par paju biedru kopsapulces sasaukšanu, lai lemtu, ko darīt tālāk. Loģiski būtu, ja paju sabiedrība turpinātu pastāvēt. Vispirms jau tāpēc, ka, piemēram, iepriekšējais ražošanas gads noslēgts ar nelielu, bet tomēr peļņu. Mīnusa nebūs arī šī gada bilancē. Taču nauda, kas iegūta, pārdodot lopus un pienu, joprojām atrodas pārstrādes uzņēmumu rīcībā. Tāpēc paju sabiedrība un tās biedri — potenciālie lauksaimniecības produkcijas ražotāji — ir izvēles priekšā: pacietīgi gaidīt samaksu par saražoto vai likvidēt paju sabiedrību, jo tā nevar tālāk attīstīt ražošanu.

Paju sabiedrība šogad pārdevusi 188 tonnas gaļas. 5,5 tonnas gaļas izmantotas vietējās ēdnīcas vajadzībām, kur paju sabiedrībā strādājošie var nopirkt lētas pusdienas. Par pārdoto gaļu no «Rīgas miesnieka» joprojām nav saņemts 21000 latu.

Līdzīga situācija arī ar piena produkciju. «Ausma» šogad pārdevusi 1060 tonnas piena. Sākumā to pārdeva akciju sabiedrībai «Preiļu siers», taču nemaksāšanas dēļ turpināja to pārdot SIA «Pārsla». Diemžēl pašreiz paju sabiedrībai piena pārstrādātāji nav samaksājuši 40 tūkstošus latu, tai skaitā akciju sabiedrība «Preiļu siers» — 18 tūkstošus, bet SIA «Pārsla» — pārējo summu.

Tā kā paju sabiedrības viena no specializācijām ir cūkkopība, pārdoti arī 470 sīvēni. «Ausmā» audzē 900 cūkas, ir 430 slaucamas govīs, 1260 liellopi (kopā). Ir šķirnes cūku ferma. Ganāmpulka uzturēšanai, sabalansētas lopbarības sagatavošanai, veterinārajiem pakalpojumiem vajadzīgi lieli līdzekļi. Ja naudas par pārdoto gaļu un pienu nav, tad tas negatīvi ietekmē ražošanu. Īpaši tas būs jāizjūt šoziem, kad vasaras graudaugu ražība bija samērā zema. Maz arī sakņaugu. Ja līdz Jaungadam paju sabiedrība pilnībā nesaņems naudu no pārstrādes uzņēmumiem, citas izejas kā likvidēt ganāmpulku un, varbūt, arī pašu paju sabiedrību, nebūs. Jau tagad paju sabiedrībā strādājošie ir neapmierināti. Algas mazas, un nav naudas pat tās izmaksāt.

Ar katru gadu samazinās zemes platības, bet nomas zemes platības mainās. Piemēram, nākamajam gadam «Ausmā» apsaimniekos jau par 200 hektāriem aramzemes mazāk nekā šogad.

Arī augkopība, īpaši sēklas graudu audzēšana, ir paju sabiedrības specializācija. Šogad bija apsēti 685 hektāri, tīrsvārā iekultas 1275 tonnas graudu, bet vidējā raža bija 20 centneri no hektāra.

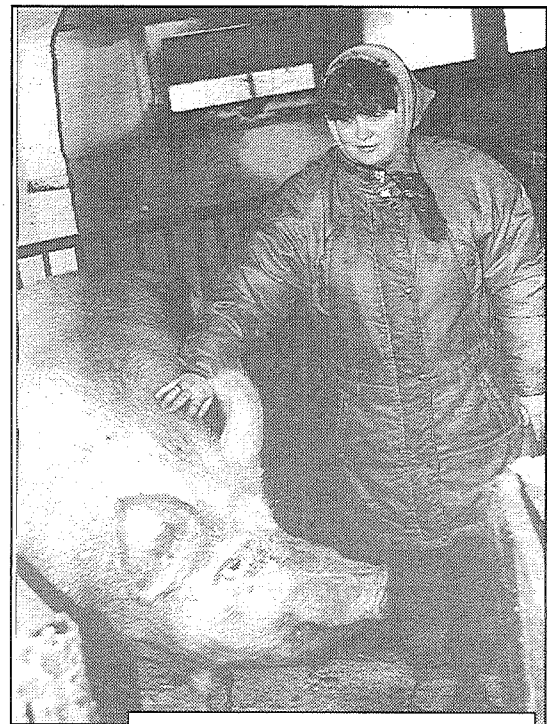
Tāpat kā citur rajonā, arī Priekuļu pusē sliktā raža bija miežiem. Lai gan «Ausmā» ir sēklu audzēšanas saimniecība, nākamajam pavasarim šeit varēs nopirkt tikai auzu un visa veida zālāju sēklu, bet miežu sēklas nebūs, jo to pietiks tikai savas saimniecības vajadzībām.

Lielākā problēma augkopībā šogad bija tā, ka nebija naudas par ko nopirkt minerālmēslus. Arī nākamajam gadam nekādu uzkrājumu nav. Lielākā nelaime ir tā, ka degviela, tehnikas rezerves daļas ar katru dienu kļūst dārgākas, bet pārstrādes uzņēmumos iesaldētā nauda gan attiecīgi nepalielinās.

Līdz gada beigām ir cerības saņemt subsīdijas 80 procentu līmenī. Tas nedaudz glābj situāciju. Un tomēr kopējais parāds paju sabiedrībai ir 62 tūkstoši latu, savukārt paju sabiedrība ir parādā (nesamaksātie nodokļi, dividendes paju biedriem utt.) — 52 tūkstošus latu.

Pēteris Kočkers pieļauj, ka šādā situācijā paju biedri var izlemt par sabiedrības likvidēšanu. Ja tā notiks, problēmu gan Saunas pagastā, gan rajonā kļūs vairāk. Kāpēc? «Ausma» ir vienīgā sēklas audzētāja saimniecība rajonā. Šeit ir attiecīga bāze, speciālisti, kas šo darbu vada. Vietējie zemnieki, kuri audzē graudus, arī ir bez rūpēm. Izaudzēto var nodot paju sabiedrībā un pretī saņemt kvalitatīvu, kondicionētu sēklu. Maksa par pakalpojumiem nav augsta. Ja šādas saimniecības nebūs, rajona zemniekiem radīsies grūtības iepirkt sēklu, to uzglabāt, tā sadārdzināsies, jo, vedot no citiem novadiem, klāt nāks transporta izdevumi.

Kaut gan paju sabiedrībā paju biedru

Anspoku fermas brigadiere Janina Pastare ar Jordānu.

skaitis ir vairāk nekā pietiekams, lai apsaimniekotu pašreizējās zemes platības, nereti «Ausmā» izmanto līgumdarba strādniekus no pilsētas.

Kāpēc? P. Kočkers sacīja, ka vietējiem tagad ir sava saimniecība, un attieksme pret paju sabiedrības vajadzībām bieži vien esot vienaldzīga.

— Ja tā, tad likvidēsimies, sadalīsim mantu un dzīvosim, kā katrs protam un gribam, — Pēteris Kočkers neslēpj savu nostāju.

Vai paju sabiedrība «Ausma» ies jau daudz iemīto ceļu, neko nemācoties no citu kļūdām, vai tomēr vēl saglabāsies, rādīs laiks. Un paju biedru izvēle.

Zemnieksētā, kur valda saticība

Par saimniekiem spriež arī pēc tā, kādi ir viņu nama logi. Vai pietiekami saules gaišuma bērniem? Vai nams ir saimnieka un saimnieces pils, kurā mājā viņu labestīgā aura?

Anastasijas un Leona Prikulu un viņu sešu bērnu jaunā māja vēl tikai top. Jau vairākus gadus viņi to būvē. Strādā ar lielu mīlestību, pacietīgi un pamatīgi. Jo laukos ģimene mūžā ceļ tikai vienu māju. Desmit cilvēkiem vectēva un vecmātes nelielajā namiņā līdz šim bijis nedaudz par šauru. Taču silti gan.

Šis divas paaudzes — vecā Ozolnieku un jaunā Prikulu — visus šos gadus ir sadzīvojušas zem viena jumta. Kā to prata un spēja tikai mūsu vectēvi un vecmāmas. Anastasijai un Leonam Laimes māte atvēlējusi bagātu pūru — četrus dēlus un divas meitas. Un visi ir gan māmuļas, gan tēva, gan vecmāmas un vectēva apmīļoti un darbam

mācīti.

Kā sacīja Anastasija, katram šai mājā ir savs darbs. Arī vismazākajam — Ērikam, kurš vēl tikai posīsies uz skolu. Šai lielajā un draudzīgajā ģimenē bērni nav radināti būt patērētāji vien, kurus lielajiem jāaprūpē, viņiem jāiesaistās visos mājās un lauku darbos. Un vienmēr ir kas padomu dod. Vecmamma māca aizaidu gatavot meitenēm, vectēvs — amatniecības darbus zēniem.

Visi ir paēduši, apģērbti, un Prikulu ģimene īpaši negaužas ne par dzīves dārdzību, ne par citām likstām. Vienkārši māca bērniem pārvarēt grūtības un neradīt liekas problēmas sev. Ja naudas maz, abiem vecākajiem dēliem, kuri mācās tehnikumā, nācās iemācīties ēdienu

gatavot pašiem, nevis ēst ēdnīcā. Jo no lauku mājām produkti, ko ņemt līdz skolai maizei, vienmēr ir.

Vienīgā rūpe un nedaudz arī smeldze izskanēja Anastasijas vārdos tad, kad viņa sacīja, ka nu vairs bērnus ne-

Ja vien iznāk vaļsbrīdis, akordeonu rokā ņem tēvs Leons. Kā dzimtas relikvija glabājas onkuļa vijole, kuru tas kādreiz spēlējis.

Tagad viss strauji mainās. Prikuli vēl pirms trim gadiem bija paju sabiedrības strādnieki, bet nu jau izveidojuši savu saimniecību. Mēģina dažādot ražošanu, lai darbs būtu ne tikai darba pēc, bet arī peļņas avots. Audzē lopus, sēj graudus, linus. No linsēklām šogad saražota eļļa. Nākamgad domā iegādāties šķirnes eļļas līnu sēklu. Ja būs normāls tirgus, audzēs arī šķiedras linus. Šogad galvenais ienākuma avots būs cūkgaļas ražošana. Otro gadu mēģina specializēties arī šķirnes sēklu audzēšanā.

— Tā ir stipra ģimene, labi saimnieki. Viņi, kad būs tikuši galā ar celtniecības lietām, iespējams, kļūs vieni no spēcīgākajiem Saunas pagasta zemniekiem, — tā Anastasijas un Leona Prikulu ieiešanu zemnieku kārtā vērtē pagasta zemnieku konsultante Valentīna Anspoka.

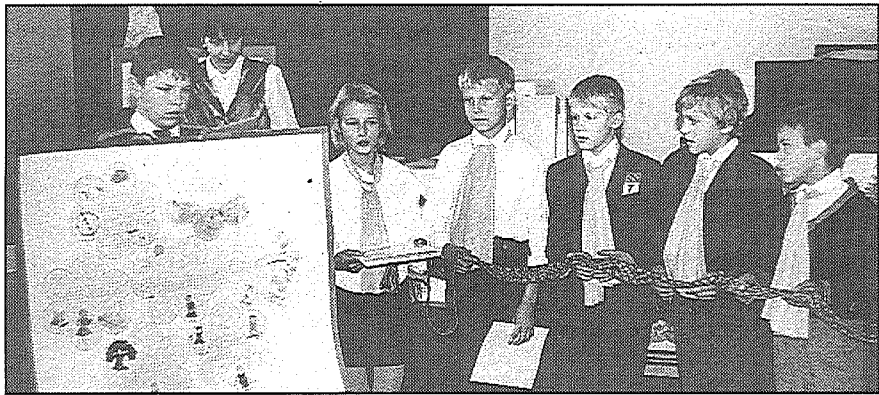
Vecmamma Tekla, mājas saimniece un Ēriks

var palaist uz mūzikas skolu Preiļos, jo braukšanas biļetes kļuvušas ļoti dārgas. Mūziku varētu un gribētu mācīties visi Prikulu bērni. Jo muzikālie dotumi, laikam, ir iedzimti.

Vectēvs Vladislavs Ozolnieks

Mazā novadiņa apzinātāji

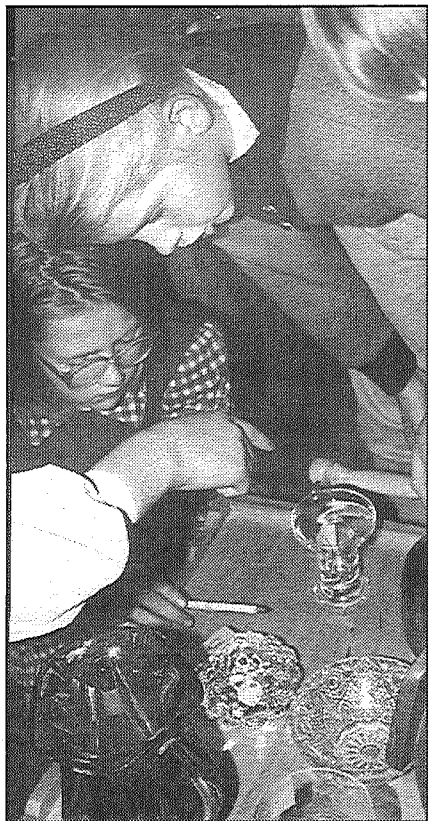

▼ Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienas priekšvakarā Preiļu skolēnu jaunrades centrs rīkoja konkursu rajona skolēniem, labākajiem sava novada vēstures pazinējiem. Konkurss tā arī saucās — «Mazs bij' tēva novadiņis».

Vidusskolu un pamatskolu grupā kopā piedalījās 17 komandas, kam savu erudīciju un arī atjautību vajadzēja parādīt par vēsturiski ievērojamām rajona vietām — Jersiku, Aglonu, Aizkalni, kā arī Preiļiem, Līvāniem un rajonu kopumā.

Jau pirms konkursa komandām bija jā-sagatavo mājasdarbs «Mans laikabiedrs», tas ir, stāstījums par kādu cilvēku, par ko neraksta esejas un monogrammas, bet kura darbs ir nozīmīgs ieguldījums pagasta, pil-sētas dzīvē, kuri ir tālu vēstures notikumu aculiecinieki vai dalībnieki. Rudzētu vidusskolas komanda bija sagatavojusi plašu materiālu par ilggadējo skolotāju Kazimiru Anspoku, atvedusi līdz pat viņa zīmētās gleznas. Siļukalnieši stāstīja par savu no-vadnieci dzejniecei Dzerksteņu, Līvānu 1. vidusskolas komanda — par uzņēmēju Jā-zepu Brenci, «saldumu karali», kā bija no-saukuši savā aprakstā, jo Jāzepam Bren-cim pieder saldumu veikals, bet stāstījums bija ne tik daudz par kārumiem, kā par aktīvu Latvijas Tautas frontes biedru un ci-nītāju par atmodu.

Preiļu 2. vidusskola stāstīja par savu ie-cienīto vizuālās mākslas skolotāju Tatjanu Koževņikovu, Līvānu 2. vidusskola — par bibliotekāri Ināru Bojāri, Pelēču pamat-skola — par 5. Saeimas deputātu Jāni Ko-

kinu, kurš nav aizmirsis savu bijušo skolu, radis iespēju sagādāt vairāk nekā 1000 latu tautas tērpju iegādei.

Vērtējums par laikabiedru aprakstiem netika iekļauts kopējā punktu summā, tie pēc konkursa palika jaunrades centrā rūpīgākai novērtēšanai. Kopumā zināšanas par «tēva novadiņu» bija labas, bet grūtāk gāja «novadiņu» izveidot mozaikā no pagastu

kontūru detaļām.

Par uzvarētājiem vidusskolu grupā kļu-va Preiļu 1. un Rudzētu vidusskolu vēstur-nieki, starp pamatskolām — Jersikas un Siļukalna skolēni.

Kamēr žūrija vēl uzskaitīja punktus, konkursa vadītājas — jaunrades centra di-rektore Aija Caune un metodiķe Ilga Peise-niece — uzdeva āķīgus jautājumus klā-esošajiem vēstures skolotājiem, piesolot par atbildēm konfektes.

Jā, cik īsti to ezeru Preiļu rajonā ir? Konfektes saņēma gan par atbildi 79, gan par 84, jo dažādās izziņās minēti dažādi skaitļi. Kur atrodas Raganu purvs? Kur ir tāda pilsēta, kas saucas tāpat kā Dubnas pieteka — Oša? Un — cik lielā tirāžā iz-nāk rajona avīze «Novadnieks»? Uz šo jautājumu bija jāatbild arī komandu kap-teiņiem. Atbildēs tika minēts skaitlis līdz

pat 40 tūkstošiem. Īstenība «Novadnieka» tirāža ir reizes astoņas mazāka, bet nāka-majā gadā šīs tirāžas vidū būs arī tie divi avīzes eksemplāri, kuru abonēšanu «No-vadnieka» redakcija apmaksāja uzvarētāj-komandām.

Iespēju robežās jaunrades centrs ieprie-cināja noskumošos un sveica zinošākos — ar marcipānu, ar flomasteriem, blokno-tiem, pildspalvām un tamlīdzīgi.

L.Rancāne

Attēlos:

● Jaunsilavas pamatskolas komanda isumā iepazīstina ar aprakstu par skolotāju Jūliju Peisenieci.

● Kuri trauki ražoti Līvānu stikla fabrikā?

● Uzvarētāji — Preiļu 1. vidusskolas... un Jersikas pamatskolas komandas.

J.Silicka foto

Krustvārdu mīklu konkursa 5. uzdevums

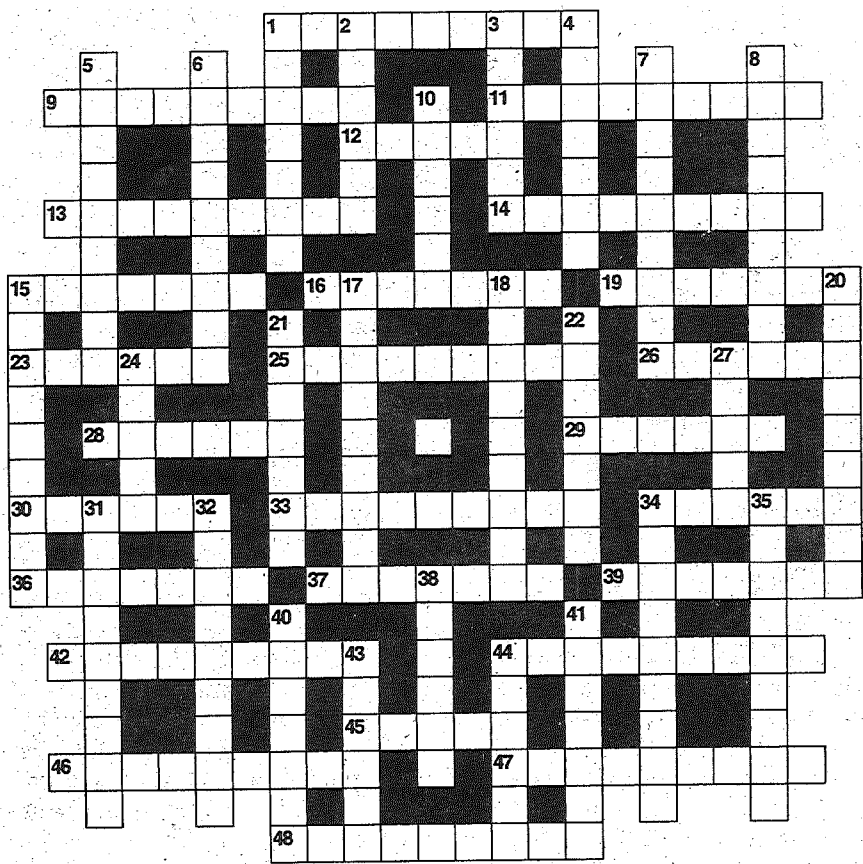
Horizontāli

1. Krusta karotāji no Rietumeiropas, kurus 13. gs. katoļu baznīca un vācu feo-dāļi sāka izmantot savu mērķu realizē-šanai Baltijā. 9. Divu skaņurindas bla-kus skaņu ātrs, vairākkārtējs atkārtō-jums (mūz.). 11. Objektīva esamība. 12. Akustiska signālierīce. 13. Ierīce li-nijkopu veidošanai (poligrāfijā). 14. Pastiprināti jūtīgs. 15. Latvijas skaitļō-šanas tehnikas speciālists (1943). 16. Nomesta čūskas āda. 19. Neveikls, tū-ļīgs. 23. Viss. 25. Jahtkluba priekšsēdē-tājs ASV un dažās citās valstīs. 26. Ska-tuves iekārtojuma elements teātri. 28. Berzēt. 29. Metāla detaļa mūru sastip-rināšanai. 30. Ezers Latvijā. 33. Juridis-ki fakti, pierādījumi. 34. Svina oksīds. 36. Zemes platības, kas Rietumeiropā viduslaikos bija kopienas locekļu kop-lietošanā. 37. Vācu publicists (1889-1938). 39. Nelokāms, vīrišķīgs. 42. Tāds, kas sastopams tikai kādā noteiktā ģeogrāfiskā apgabalā. 44. Instrumentāls ievads deļai 17. gs. b. — 18. gs. sāk. ba-letā. 45. Indīgas čūskas. 46. Indīgi daudzgadīgi lakstaugi. 47. Izstrādājuma īpašību stabilizēšana vai uzlabošana, ko veic ražošanas noslēgumā vai eksplua-tācijas sākumstadijā, izstrādājumu dar-binot īpašā režīmā. 48. Līdz 16 kg sma-gas saldūdens zivis ar vērtīgu gaļu.

Vertikāli

1. Darbgaldu (mašīnu) konstrukcija,

kas sastāv no diviem vai četriem bal-stiem un pārseguma. 2. Krāsošanai no-mizotās alkšņu mizas. 3. Dziļi izjūsts, pārdzīvots. 4. Japāņu tēlotājas mākslas paveids. 5. Augstprātīgas, uzpūtīgas. 6. Zaļāļģu ģints. 7. Apstrādājošās rūpnie-cības produkts. 8. Augi un dzīvnieki, kas var augt un dzīvot ļoti dažādos eko-loģiskajos apstākļos. 10. Vasarzaļš koks, kura augļus sauc par Ķīnas date-lēm. 15. Gaisa un tā īpašību pārnese horizontālā virzienā. 17. Neliels griež-veidīgo kārtas putns. 18. Tādi, kuros dokumentāli attēloti vēsturiski notiku-mi (par literāriem darbiem, kinofil-mām). 20. Zemas, smagas sporta kama-ņiņas. 21. Norobežots acs defekts re-dzes laukā. 22. Organiska viela. 24. Novecojusies ārpussistēmas mērvieni-ba radioaktīvo vielu koncentrācijas mērišanai šķidrums vai gāzēs. 27. Bli-va rupjgraudaina sniega un ledus masa. 31. Spānijas pilsētu savienība vidus-laikos. 32. Nogulsnes. 34. Apgādāt (ko) ar sauszemes transportlīdzekļiem, ku-riem ir iekšdedzes dzinējs. 35. Izdie-dzētu miežu graudu sakņu dīgliši. 38. Dzīvu organismu saistība ar ārējo vidi. 40. Tādas, ar ko saista asinsradniecība. 41. Persona, kas pārzina kuģu kravas iekrašanu un izkrašanu. 43. Daudz-gadīgs lakstaugs ar ložņājošu saknēni un stāvu stublāju ar dobiem posmiem. 44. Grauzdēt pārtikas produktus.

3. uzdevuma atrisinājums

Horizontāli

1. Josifiti. 5. Galjarda. 11. Tūkstotis. 12. Bakauts. 13. Kons. 14. Usnejas. 15. Izeo. 18. Intes. 19. Ordas. 21. Zabže. 22. Murē-nas. 24. Sakrist. 28. Alojē. 29. Skāre. 30. Ņukas. 32. Acot. 33. Stoīķis. 36. Ikri. 39. Spiedze. 40. Abolīcija. 41. Etažeres. 42. Dadaisms.

Vertikāli

1. Juteklis. 2. Siksnot. 3. Fīts. 4. Titrs. 6. Ambra. 7. Jaks. 8. Raudzibas. 9. Atspo-les. 10. Asjenda. 16. Estētes. 17. Ozeriņš. 19. Opaks. 20. Skare. 23. Uvologija. 25. Vadakste. 26. Rācijas. 27. Espinass. 31. Kokpīts. 34. Trese. 35. Ižora. 37. Ūdre. 38. Līga.

Andrīvam Jūrdžam — 150

◆ Dažādos izziņas avotos ziņas par Andrīva Jūrdža dzimšanas dienu ir nedaudz atšķirīgas, norādīts vai nu 30. novembris, vai 12. decembris. Lai vai kā, bet novembra nogale un decembra pirmā puse šogad ir «Latgales Homēra» 150. gadskārtas piemiņas laiks.

«Jūrdžu zināmā mērā var saukt par «Latgolas Homēru», raksta literatūrzinātnieks un pētnieks Miķelis Bukšs savos apcerējumos, «jo viņš noslēdza kādu vecu zināmu un nezināmu tautas dziesminieku laikmetu, kas balstījās uz vecajām zemnieku tradīcijām, par cik tās bija saglabātas dūmainajās klaušinieku sētās.»

Andrīvs Jūrdžs dzimis Zaļmūižas, vēlākajā Nautrēnu pagastā, Kārklīniekos 1845. gadā, miris 1925. gada 22. aprīlī, apbedīts turpat Desetnieku kapos. Pirmais Latgales dziesminieks piedzimis klaušu zemnieka ģimenē, pats gājis klaušās. Apveltīts ar zinātkāri, tam laikam neparastu gara gaišumu, tieksmi pēc zināšanām, nodarbojies ar svēto rakstu pārrakstīšanu un ar grāmatniecību, bet vēlāk sācis arī pārrakstīt, sacerēt un tulkot laicīgus tekstus. No krievu un poļu preses un kalendāriem latgališu rakstu valodā pārtulkojis pēc viņa ieskatiem vērtīgākos un latgališiem derīgākos materiālus. Pats vācis tautas sakāmvārdus, parunas, ticējumus, vērojumu, rakstījis dzejoļus. Ar drukātiem burtiem aprakstījis lapiņas līcis kopā, un kad to skaits sasniedza tūkstoši, iesēja tās vākos. Šādā veidā tapuši 25 izdevumi lūgšanu grāmatas formātā. Šīs grāmatas tika izplatītas lasīšanai, pa vienai viņš tās dāvāja meitām pūrā. Lieki teikt, kāda tam bija nozīme laikā, kad Latgalē vēl valdīja drukas aizliegums. Savus dzejoļus, aforismus, stāstīņus, ziņas par dzimtā pagasta jauniešiem un notikumiem iesūtījis latgaļu laikrakstam «Gaisma», kas sāka iznākt Pēterpilī, avīzei «Dryva», viņa dzejoļi ievietoti pirmajā latgališu dzejas antoloģijā «Kūkle», kas iznāca 1914. gadā.

No nemitīgās acu pārpūlēšanas vājajā apgaismojumā viņš zaudēja redzi un mūža nogali pavadīja bez iespējām redzēt savu tik ļoti mīlto tēvzemi un strādāt savu darbu. Viņš nekad neuzzināja arī to, ka 1923. gadā žurnāla «Zidūnis» redakcijā, kas atradās Rēzeknē blakus baznīcai, izcēlās ugunsgrēks, kurā aizgāja bojā daudzums savāktu vecu un retu grāmatu, tajā skaitā arī 15 Jūrdža sējumi. Tuvinieki no viņa slēpa šo traģēdiju.

Un tomēr arī esošie materiāli, saglabājušies Jūrdža darbi ļauj iepazīt Latgales pirmā ievērojamākā literāta daiļradi. Bet paša A. Jūrdža dzīves stāsta restaurēšanā palīdz viņa mazdēla J. Cibulka atmiņas.

Kā atsevišķi daiļdarbi vērtējamas Andrīva Jūrdža vēstules saviem dēliem, kas ir saglabājušās un publicētas mūsdienās izdotā grāmatā.

Savus pēdējos mūža gadus Andrīvs Jūrdžs pavadījis, sēžot uz gultas malas un vienmēr seju turot pavērstu pret logu, it kā ieklausoties pasaulē, it kā cerot uz brīnumu, ka gaisma atgriezīsies un viņam būs iespēja pateikt vēl nepateikto.

Sākoties padomju okupācijas gadiem, kad arī latgaļu inteliģence meklēja patvērumu emigrācijā, Latgales literāti līdzī aizveda un saglabāja ziņas, atmiņas par ievērojamākajiem novadniekiem. Emigrācijā tika nodibināts un visus gadus pastāvēja Andrīva Jūrdža fonds, ar kura palīdzību dienas gaismu ieraudzīja grāmatas, žurnāli, avīzes. Pēdējos gados šī fonda izdevumi tika dāvāti daudzām Latgales bibliotēkām, skolām, tos saņēma arī bibliotēkas Preiļu rajonā. No trimdas atnācis vairāk materiālu par Andrīvu Jūrdžu, nekā to sagatavots pašu zemītē.

Pašlaik rajona bibliotēkas lasītāvā sagatavota izstāde, kas veltīta Andrīva Jūrdža 150. dzimšanas dienai.

L. Rancāne

Televīzijas programma

Sestdiena, 25. novembris

LATVIJAS TV I

9.00 Rīta stunda. 10.00 Mielasts ar Mārtiņu. 10.20 Pasaules mode. 10.45 Muzikāls rīts pie Otto. 11.05 Pasaka, pasaciņa... 12.05 Globuss. 12.35 Sensācija. 12. sērija. 16.30 NHL meistarsacīkstes. 17.30 Merlins un Kristāla ala. 5. sērija. 18.00 Ziņas. 18.10 Tiesības milēt. 28. un 29. sērija. 19.10 Bērniem. 19.25 Prezidenta laiks. 19.35 Vernisāža. 19.50 J. Lūsēns. Veltījums. 19.55 Ķirurgi. 32. sērija. 20.20 Rīt, parīt, aizparīt... 20.30 Panorāma. 21.15 Savai zemītei. 22.00 Labvakar! piedāvā... Vakara intervija. 22.25 Vasara pie jūras. Vācijas mākslas filma.

LATVIJAS TV II

8.00-11.00 Picca TV. 11.00 TV veikals. 11.30 Vai tu zini? 11.45 Kristīgā programma. 12.30 Angļu valoda. 8. nod. 12.50 Franču valoda. 8. nod. 13.10 Vācu valoda. 14. nod. 13.25 Vācu valoda. 15. nod. 13.40 Itāliešu valoda. 7. nod. 14.00 Tēma ar Vladu Līstjevu. 14.45 Juke Box. 15.30 Sambuks. 16.00 Latvijas basketbola amatieru asociācijas meistarsacīkstes. Brocēni - Metropole. 17.30 Zaļo gaismu - dziesmām! 18.15 Tikšanās. 18.45 Paradīzes pludmale. 94. sērija. 19.10 Durvis uz panākumiem. LTS. 19.45 Ziņas. 19.55 Latloto. 20.05 Vārds invalīdiem. 20.30 Panorāma. 21.00 NTV-5. 22.00 Ziņas. 22.10 Francijas skati. 22.40 E iela. 327. un 328. sērija. 23.30 Modeles dzīvē un fantāzijās. 7. filma. 24.00 1990. Bronskas kareivji. ASV piedzīvojumu filma.

KRIEVIJAS SABIEDRISKĀ TV

8.00 Ziņas. 8.10 TV modinātājs. 9.30 Nepalaid garām! 10.00 Rīta pasts. 10.35 Padomi kulinārijā. 10.50 Glezniecība. 11.20 Dialogs. 11.40 Cilvēks un likums. 12.10 Kādreiz... 12.25 Labākās aizgājušo gadu filmas. Pirmais trolejbuss. 14.00 Ziņas. 14.20 Automašīna un es. 14.50 Dzīvnieku pasaulē. 15.30 Amerika un M. Tarantula. 16.00 Kādreiz... 16.10 Gudrinieki un gudrinieces. 17.00 Ziņas. 17.20 Teleskops. 18.05 Afoņa. Mākslas filma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Laiks. 20.50 Kas? Kur? Kad? 22.00 Suņa sirds. Mākslas filma. 1. sērija. 23.10 Ziņas. 23.20 Starptautiskās sacensības tenisā. 0.20 Ceļš uz Lasvegasu. Piedzīvojumu filma.

Svētdiena, 26. novembris

LATVIJAS TV I

9.00 Savai zemītei. 9.45 Bezrūpīgā svētdiena. 10.05 Dziesma manai paaudzei. 10.20 Skabargas rīta pielikums. 10.35 Jarāna šovs. 11.30 Dvēseļu pulcēšana. 12.00 Baznīca un mūzika. 12.30 Kamēr... 13.10 Kriminālieta diviem. 24. sērija. 15.55 NBA meistarsacīkstes. 17.25 Emīls Dārziņš. 5. sērija. 18.00 Ziņas. 18.10 Tiesības milēt. 30. sērija. 18.35 Mūsu kinonedēļa. 18.45 Flinstoni. 19.10 Bērniem. 19.30 TV - puikām un meitenēm. 19.35 Emīls Dārziņš. 6. sērija. 20.20 Rīt, parīt, aizparīt... 20.30 Panorāma. 21.20 Mūsu kinonedēļa. 21.30 Pie Vecā Ratiņa. 23.00 Ar dziesmu par dzīvi.

LATVIJAS TV II

8.00-11.00 Picca TV. 11.00 Dievkalpojums. 12.10 Atkal ēterā. 13.00 Autoklasiķa. 13.30 Joki? 13.35 Stils. 14.10 LjBL meistarsacīkstes. 15.25 Programma nedzirdīgajiem. 15.50 Dzīvnieks un tā teritorija. 16.15 Arhimēds. 17.10 Pasaules ceļojums. 18.00 J. Ivanovs. Simfoniskais tēlojums Varavīksne. 18.15 Mēs un mūsu grēka apziņa. LTS. 18.45 Paradīzes pludmale. 95. sērija. 19.10 Svētdiena. LTS. 19.45 Ziņas. 20.00 5 minūtes. 20.05 E iela. 329. sērija. 20.30 TV veikals. 21.00 NTV-5. 22.00 Ziņas. 22.10 Skaties! 22.25 Noziegumam pa pēdām. 99. sērija. 23.10 NTV-5. 0.10 Aizver manas acis. Lielbritānijas mākslas filma.

KRIEVIJAS SABIEDRISKĀ TV

6.50 Sportloto. 7.00 TV modinātājs. 8.00 Ziņas. 8.10 TV modinātājs. 9.30 Kamēr visi mājās. 10.00 Rīta zvaigzne. 10.50 No pirmavotiem. 11.00 Kalpoju Krievijai! 11.30 Spēlējiet, harmonikas!

12.00 Lukoškino ciema reitings. 12.25 Zem pi zīmes. 12.55 Zirgs - mans draugs. 8. sērija. 13.25 Smieklu panorāma. 14.00 Ziņas. 14.20 Mūzika tiešajā pārraidē. 15.10 Ceļotāju klubs. 15.55. Cilvēks un darbs. 16.15 Mult. filmas. 17.00 Ziņas. 17.20 Futbola apskats. 18.15 Izklaidējošs raidījums. 19.00 Trīs musketieri. Kinokomēdija. 21.00 Svētdiena. 22.00 Suņa sirds. 2. sērija. 23.10 Ziņas. 23.20 Mīlestība no pirmā acu skatiena. 23.55 Marica. TV filma.

Pirmdiena, 27. novembris

LATVIJAS TV I

8.00 Rīta bums. 9.00 Tiesības milēt. 31. sērija. 16.30 Aci pret aci. 17.20 Tie paši horoskopi. 17.40 Mult. filma. 18.00 Ziņas. 18.10 Kaujas lauks. Kauja par Britāniju. 2. daļa. 19.10 Bērniem. 19.30 Saimnieks. 20.00 Eiropas nolaupīšana. Ne tikai mīts. 20.20 Rīt, parīt, aizparīt... 20.30 Panorāma. 21.15 Sensācija. 13. sērija. 22.05 Zīmes. 22.50 Mūsu kinonedēļa. 23.00 Nakts ziņas. 23.05 Aleksandra Lemberga piemiņai veltīts baleta vakars.

LATVIJAS TV II

6.45-10.00 Picca TV. 17.30 30 minūtes kopā ar Niku. 18.00 Dienas tēma - galvaspilsēta. 18.15 Noziegumam pa pēdām. 99. sērija. 19.00 LTS ziņas. 19.20 Jautājums pēc būtības. 19.45 Ziņas. 20.00 E iela. 329. sērija. 20.25 DPU Multimediju centrs piedāvā... 21.00 NTV-5. 22.00 Ziņas. 22.10 E iela. 330. sērija. 22.35 Paradīzes pludmale. 96. un 97. sērija. 23.25 TV veikals.

KRIEVIJAS SABIEDRISKĀ TV

8.00 Ziņas. 8.15 Tropu meitene. 9.00 Kas? Kur? Kad? 17.00 Ziņas. 17.20 Tropu meitene. 18.05 Vēlēšanas-95. 18.35 Uzmini melodiju! 19.00 Ja... V. Poznera raidījums. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Laiks. 20.50 Bagzs. 9. sērija. 21.50 E. Radzinska raidījums Vēstures miklas. 22.35 Muzikāls raidījums. 23.00 Ziņas. 23.10 Nedēļas sporta apskats.

Otrdiena, 28. novembris

LATVIJAS TV I

8.00 Rīta bums. 9.00 Tiesības milēt. 32. sērija. 9.25 Rīt, parīt, aizparīt... 9.30 Mielasts ar Mārtiņu. 9.50 Zīmes. 16.30 Koncerts Latvijas Kultūras fonda mākslas centrā. 17.00 Pasaka, pasaciņa... 18.00 Ziņas. 18.10 Sibīrija. Nākotnes zeme. 5. sērija. 19.00 Mans būs mans. 19.10 Pa Saules zaķa pēdām. 19.30 Skats no malas. 19.55 Ķirurgi. 33. sērija. 20.20 Rīt, parīt, aizparīt... 20.30 Panorāma. 21.15 Zvejnieka dēls. Mākslas filma. 23.00 Nakts ziņas. 23.05 Zvejnieka dēls. Filmas turpinājums. 23.15 Vēstule no Braiena. Dok. filma.

LATVIJAS TV II

6.45-10.00 Picca TV. 17.00 TV veikals. 17.30 Vācu valoda. 16. nod. 17.45 Vācu valoda. 17. nod. 18.00 Valdības preses konference. 18.30 Cilvēks un kuģi. 19.00 LTS ziņas. 19.20 Ēterā - Kurzemes TV. 19.45 Ziņas. 20.00 Šajā pusē. 20.30 Panorāma. 21.00 NTV-5. 22.00 Ziņas. 22.10 Šveices pasaule. 22.25 Noziegumam pa pēdām. 100. sērija. 23.10 NTV-5.

KRIEVIJAS SABIEDRISKĀ TV

8.00 Ziņas. 8.15 Tropu meitene. 9.00 Ja... V. Poznera raidījums. 17.00 Ziņas. 17.20 Tropu meitene. 18.05 Vēlēšanas-95. 18.35 Uzmini melodiju! 19.00 Tēma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Laiks. 20.50 Bija tāds puisis. Mākslas filma. 22.35 Maskava. Kremli. 22.50 50/50. 23.00 Ziņas. 23.10 50/50. Turpinājums.

Trešdiena, 29. novembris

LATVIJAS TV I

8.00 Rīta bums. 9.00 Tiesības milēt. 33. sērija. 9.25 Rīt, parīt, aizparīt... 9.30 Mans būs mans. 9.40 Skats no malas. 10.05 Dziesma manai paaudzei. 10.20 Ķirurgi. 32. sērija. 16.30 Saimnieks. 17.00 Teātru jaunumi. 17.20 J.S. Bahs. Sinfonia no 21. kantātes. 17.30 Merlins un Kristāla ala. 5. sērija. 18.00 Ziņas. 18.10 Uzmini nul! 19.10 Mana ģimene un citi zvēri. 19.25 No TV videofondiem. 19.40 Nedēļas vidū.

19.55 Flinstoni. 20.20 Rīt, parīt, aizparīt... 20.30 Panorāma. 21.15 Tā esot bijis, tā varētu būt... 21.30 Laimas spēle. 22.00 Jarāna šovs. 22.45 Starptautiskās sporta deju sacensības. 23.00 Nakts ziņas. 23.05 Starptautisko sporta deju sacensību turpinājums.

LATVIJAS TV II

6.45-10.00 Picca TV. 17.10 Angļu valoda. 9. nod. 17.30 Franču valoda. 9. nod. 17.50 Ēterā - Zemgales TV. 18.00 Latvijas basketbola līgas meistarsacīkstes. Metropole - Ventspils. 20.00 Vizīte. 20.20 Problēma stopkadrā. 20.30 TV veikals. 21.00 NTV-5. 22.00 Ziņas. 22.10 Dzīvīte, dzīvīte... 22.45 Ušvaja. 23.35 Šokējošais šovs.

KRIEVIJAS SABIEDRISKĀ TV

8.00 Ziņas. 8.15 Tropu meitene. 9.00 Tēma. 17.00 Ziņas. 17.20 Tropu meitene. 18.05 Vēlēšanas-95. 18.35 Uzmini melodiju! 19.00 Arbata Parlaments. 2. raidījums. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Laiks. 20.50 Komisārs. Mākslas filma. 23.00 Ziņas. 23.10 Preses klubs.

Ceturtdiena, 30. novembris

LATVIJAS TV I

8.00 Rīta bums. 9.00 Tiesības milēt. 34. sērija. 9.25 Rīt, parīt, aizparīt... 9.30 Bezrūpīgā svētdiena. 9.50 Dzīvīte, dzīvīte... 10.25 Ķirurgi. 33. sērija. 16.30 Klēt. 17.00 Ar dziesmu par dzīvi. 17.45 Nedēļas vidū. 18.00 Ziņas. 18.10 Lielbritānija. Apdrošināšanas tirgus. 18.40 Dzied Margarita Vilcāne. 19.05 Mirkli. 19.15 Skabarga. 20.00 Teātru jaunumi. 20.20 Rīt, parīt, aizparīt... 20.30 Panorāma. 21.15 90-tie. 22.05 Kriminālieta diviem. 25. sērija. 23.00 Nakts ziņas. 23.05 Kriminālieta diviem. Turpinājums. 23.15 Pasaules mode.

LATVIJAS TV II

6.45-10.00 Picca TV. 16.50 TV veikals. 17.20 Aculiecinieki. Dinozauri. 17.50 Hameleonu rotaļas. 139., 140. un 141. sērija. 19.00 LTS ziņas. 19.20 Ēterā - Kurzemes TV. 19.45 Ziņas. 20.00 E iela. 331. sērija. 20.30 Panorāma. 21.00 NTV-5. 22.00 Ziņas. 22.10 Hallo, zeme! Ledāji. 22.25 Zaļo gaismu - dziesmām! 23.10 NTV-5.

KRIEVIJAS SABIEDRISKĀ TV

8.00 Ziņas. 8.15 Tropu meitene. 9.00 Arbata Parlaments. 2. raid. 17.00 Ziņas. 17.20 Tropu meitene. 18.05 Vēlēšanas-95. 18.35 Loto spēle Miljons. 19.00 Lai atcerētos. N. Griņko. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Laiks. 20.50 Laiks dziedēt. Mākslas filma. 23.00 Ziņas. 23.10 Muzikāli izklaidējošs raidījums. 23.55 Tvīnpika.

Piektdiena, 1. decembris

LATVIJAS TV I

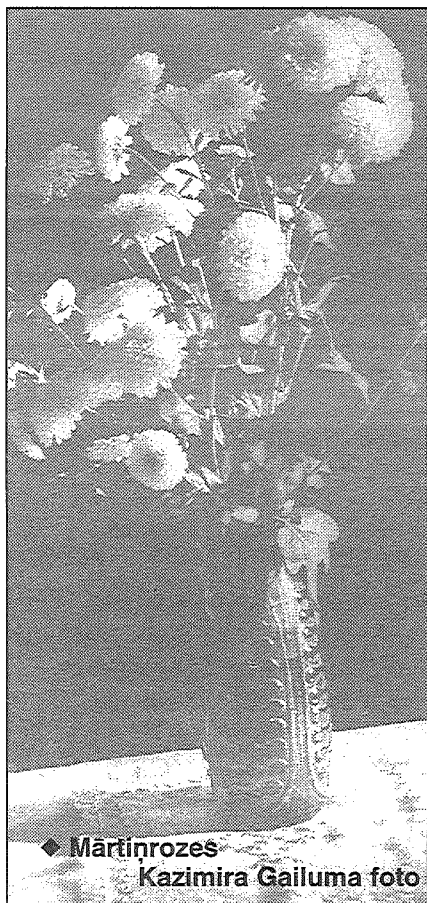
8.00 Rīta bums. 9.00 Tiesības milēt. 35. sērija. 9.25 Rīt, parīt, aizparīt... 9.30 Vizīte. 9.50 Tā esot bijis, tā varētu būt... 10.05 90-tie. 16.30 Dvēseļu pulcēšana. 17.00 Vernisāža. 17.15 Skabarga. 18.00 Ziņas. 18.10 Tiesības milēt. 31. un 32. sērija. 19.10 Bērniem. 19.30 Kriminālais ekspresis. 19.50 Globuss. 20.20 Rīt, parīt, aizparīt... 20.30 Panorāma. 21.15 Uldis Stabulnieks un dziesmas teātri. 22.45 Starptautiskās sporta deju sacensības. 23.00 Nakts ziņas. 23.05 Starptautisko sporta deju sacensību turpinājums.

LATVIJAS TV II

6.45-10.00 Picca TV. 17.10 Tv veikals. 17.40 Angļu valoda. 9. nod. 18.00 Kristīgā programma. 19.00 LTS ziņas. 19.20 Dzīvīte, dzīvīte... 19.45 Ziņas. 20.00 Cilvēks zvēru pasaulē. 22.30 Ziņas. 21.00 NTV-5. 22.00 Ziņas. 22.10 Hameleonu rotaļas. 142., 143. un 144. sērija. 23.15 Mikrofona nakts programma.

KRIEVIJAS SABIEDRISKĀ TV

8.00 Ziņas. 8.15 Tropu meitene. 9.00 Lai atcerētos... 17.00 Ziņas. 17.20 Tropu meitene. 18.05 Vēlēšanas-95. 18.35 Mežonīgais lauks. 18.40 Brīnumu lauks. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Laiks. 20.50 Aizstāvis Sedovs. Mākslas filma. 21.40 Skatiens. 22.40 Trase. 23.00 Ziņas. 23.10 Esi ar mani, uguns! Mākslas filma.

♦ **Mārtinrozes**
Kazimira Gailuma foto

Kā jūs varat iesālit... rozes

Vai jūs zināt, kā iesālit rozes un — galvenais — kādēļ? Nē, tās nebūt nav lietojamas uzturā, kaut gan pamēģināt, protams, var. Rozes tiek sāļtas, lai tās saglabātu svaigas ilgāku laiku.

Lai gan savos dārzos jūs rozes tagad neatradīsiet, var pamēģināt iesālit pušķi, lai pēc tam ar pašu audzētām nebūtu jāveic lieki eksperimenti. Un tad jūs varēsiet priecāties par brīnišķīgu rožu pušķi brīdī, kad aiz loga snieg sniegs un ir auksts, bet puķu pārdevēji par vienu ziedu prasa milzu naudu.

Bet recepte pavisam vienkārša. Paņemiet kartona kārbu un noberiet tās dibenu ar 1 cm biezu sāls kārtu. Tad ielieciet kārbā pusizplaukušas rozes, apberiet ar tādu pašu sāls kārtiņu, aiztaisiet kārbu ar vaku, ielieciet to polietilēna maisā, pamatīgi nosieniet un novietojiet aukstumā.

Kad jums sakārosies redzēt uz galda rozes, izņemiet tās no kārbas un uz pāris stundām vai nu iemērciet traukā ar ūdeni (pilnā augumā) vai arī kopā ar visu trauku palieciet zem ūdens strūkļas (no sākuma labāk zem nelielas ūdens strūkļas). Tad varat sakārtot pušķi un likt vāzē. Šādas iesāļtas rozes smaržos un izskatīsies gluži tāpat kā tai dienā, kad jūs tās ielikāt kārbā. Arī krāsa nebūs mainījusies. Vienīgā atšķirība — jūsu māju tās grezns daudz ilgāk nekā svaigi grieztas rozes.

Pircēju ievēribai

Preiļu veikalā «Lidumnieks» var iegādāties firmu «Gino Rossi», «Salamander», «Liamonol», «Adidas» apavus par pieņemamām cenām.

Lasītāju zināšanai
Laikraksta «Novadnieks» nākamais numurs iznāks sestdien, 1995. gada 2. decembrī.

SIA RBKK pieņem skujkoku papīrmalku, diametrs no 10 cm un vairāk, garums — 3 m.
Cena: egle — 23 USD, priede — 19 USD. Apmaksa tūlītēja.
Telefons 21275.

NOVADNIEKS

Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 29. marta.
Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301. Tel. 22059, 22305, 21759.
Pasūtījuma indekss 68169.

Sludinājumi un reklāma ☎ 22305

☞ Pārdod

gov. Tel. 59360;

3 istabu dzīvokli ar visām ērtībām Daugavpīlī (centrā). Zvanīt 44037;

jaunu māju Preiļos, Skolas ielā 18 par Ls 3200. Tālr. 52544, 55737;

māju Preiļos, Talsu ielā 10, ir 0,06 ha zemes. Tel. 46346;

lēti māju Līvānos, jaunu vācu elektrisko rakstāmmašīnu «Optima», autobusu LAZ, 1983.g., kases aparātu. Tālr. 44192;

ratus, ecēšas, sienu rulonos un teli. Tālr. 35350;

ledusskapjus ar garantiju. Tel. 21268;

presētu sienu 25 Ls/t, iespējama piegāde, UAZ-3303 kabīni, rāmi, priekšējo tiltu, remontējamo dzinēju, dokumentus. Tel. 39533;

kāpostus, pelēkos zirņus, cukuru. Tel. 23611;

riepas ar diskem 1065x420-457 (K-700, T-150 piekabēm). Tālr. 24424;

2 jaunas vienvietīgas tahtas. Zvanīt 10536 vakaros;

kases aparātu Samsung ER 250 un veikala aprīkojumu. Tel. 21391;

remontējuma IŽ-2715 vai maina pret zāģbaļķiem. Tel. 24622 vakaros;

GAZ-53 kabīni un benzīnvedēja mucu AC-4,2. Tālr. 22893;

a/m Opel Record 2,0 E Luxus, 1984.g., stereo, 5 ātrumi., gaiši zaļā krāsā, tikko no Vācijas. Tālr. 22497;

VAZ-21011, 1976.g., par Ls 300. Zvanīt 33733, 36616;

Opel Ascona, 1983.g. Tel. 21294;

M-407 ar M-408 motoru un M-412 ātrumkārbu. Tālr. 43334;

M-412. Tālr. 21470;

Opel Ascona 1,8, 1983.g., benzīns, sarkanā krāsā, piecas durvis, ļoti labā tehniskā stāvoklī, tikko no Vācijas. Tel. 22806;

VAZ-2101, 1978.g., Ls 500, M-412 dzinēju un ātrumkārbu, paklāju (3 x 4 m). Tel. 23934.

☞ Pērk

cirsma. Tālr. 56602, 56805;

gaļu. Tel. 21898;

cūkgaļu. Tālr. 46763;

egles un priedes cirsma par Ls 4—10 par kub.m. Tel. 24622 vakaros;

gaļu. Zvanīt 21982.

☞ Dažādi

Sestdien, 18. novembrī medībās Rušonas mežā pazuduši divi suņi — velšterjeri. Pret atbildību lūdzam zvanīt visus, kuri kaut ko zina, pa tālr. Rēzeknē 8-246-35545.

Laipni lūdzam apmeklēt jaunu veterināro aptieku Preiļos, Daugavpīlī ielā 39.

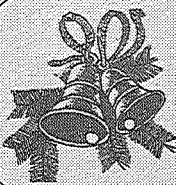
Latvijas — Vācijas kopuzņēmums SIA iepērk koksnī:

- skuju koku zāģbaļķus, diametrs 22 cm un vairāk, garums 5,1 m, 30 \$;
- skuju koku zāģbaļķus, diametrs 14-22 cm, garums 5,1 m, 25 \$;
- bērza taras klučus, diametrs 20 cm un vairāk, garums 3,7 m, 25 \$;
- apses, bērza, alkšņa taras klučus, diametrs 16 cm un vairāk, garums 3,7 m, 18 \$;
- papīrmalku P. E. B., diametrs 7-16 cm, garums 3,0 m, 21 \$ ar pašu transportu, 19 \$ ar kopuzņēmuma autotransportu.

Pārdod malku Ls 2 par 1 m³ plus 18% pievienotās vērtības nodoklis.

Pērk cirsma. Tālrūnis 8-248-94339.

Tālrūni informācijai 8-248-94339, Stirniene 8-248-67130.

Vislabākās Ziemassvētku paciņas varat pasūtīt veikalā «Saldumi»

Līvānos, Rīgas ielā 112.

Tālr. 42889.

AKCIJU SABIEDRĪBA "LATVJU NAMS"

IZSLUDINA KONKURSU UZ VAKANTO TIRDZniecības PĀRSTĀVJA VIETU RAJONĀ

Prasības -komunikabilitāte,
-autovadītāja tiesības un savs transports;
-spēja un vēlme enerģiski strādāt.

Garantējam intensīvu, perspektīvu darbu un atbilstošu samaksu.

INTERESĒTIES PA TĀLRUNI RĪGĀ 7334277

PIEDĀVĀ:

- rezerves daļas ~ automašīnām un traktoriem 262794
- ~ lauksaimniecības mašīnām 268994
- elektroprecis un instrumentus 262809
- gultņus 268994
- gumijas tehniskos izstrādājumus 267777

NĀCIET!

SALĪDZINIET CENAS UN IZDARIET SECINĀJUMUS!

Rīgā, Maskavas ielā 451, Tālr.: 262810

Izdod Preiļu rajona pašvaldības uzņēmums «Laikraksta «Novadnieks» redakcija»

Iznāk 8 reizes mēnesī. Abonēšanas maksa mēnesī Ls 0,56. Mazumtirdzniecībā līgumcena.

Valsts uzņēmums «Latgales kurināmais» pārdod akmeņogles: Ls 18,40—39,00, kūdras briketes, malku.
Apmaksas cenā iekļauts apgrozījuma nodoklis, iekraušana, nosvēršana. Piegādi nodrošinām par atsevišķu apmaksu, atkarībā no piegādes attāluma.
Izziņas Preiļos, Brīvības ielā 61a, tālr. 22433.

Daudz darba stundu kopā
nostaigājām,
Gan prieku mēs, gan bēdas
pratām kopā vīt,
Bet šodien mums no tevis
jāatvadas...
F.Bārda
Dalām bēdu smagumu ar Bronislava Adamoviča piederīgajiem, guldot VIŅU dzimtas zemes smiltājā.
Preiļu PPU «Siltums» kolektīvs

Izsakām līdzjūtību Inārai Mičulei, TĒVU smiltājā izvadot.
Saunas pagasta padome

Sāp sirds no tēva šķiroties,
Kad viņa taka smilšu kalnā iet.
J.Rūsiņš
Izsakām visdziļāko līdzjūtību Inārai Mičulei, TĒVU kapu kalnā izvadot.
Rajona bibliotekāri

Lēni izdeg dzīves svece,
Paliek mājā kaktiņš kluss,
Mūža miegā aizmigus,
Dieva mierā mātē dus.
Izsakām līdzjūtību skolotājai Elzai Lācei, no MĀTES uz mūžu atvadoties.
1.a klases skolēni un vecāki

Ko mīl, tas nevar pazust it nekur,
Sirds tūkstoš saitēm to pie sevis tur
Pat tad, ja vairs tie mūžam nesatiekas.
V.Rūja
Salas pamatskolas kolektīvs izsaka līdzjūtību skolotājai Irēnai Pastarei, pavadot BRĀLI mūžības ceļā.

Un ja kaut kas pēc manis paliks,
Tad paliks tikai tālab vien,
Ka mūžs mans nebij saules sala,
Līdz kurai rūpes neatbrien...
Sērojam līdzī piederīgajiem, ilggadējo līniju sakaru darbinieku Izidoru ANTĀNU mūžības ceļā izvadot.
Lattelekom SIA Preiļu nodaļas darbinieku kolektīvs

Redaktors Pēteris Pizelis

Reģistrācijas apliecība Nr. 1018
Iespēsts SIA «Latgales drukā»,
Rēzeknē, Baznīcas ielā 28.
Ofsetiespiedums. Metiens 5050.